

SAMBAND

No. 73.   Mai   1914.

“Samband” udkommer hver maaned, er tilegnet bygølagbevægelsen og vil søge at fremme bygdelagenes formaal og vinke for deres fremgang og trivsel. En flerhed af dem har enten tilsagt det sin støtte eller anbefaler det til sine medlemmer. Abonnementspris, \$1.00 aaret; enkelte hefter 10 cents hvert.

Udgives af SAMBAND PUBLISHING ASSOCIATION, 322 Cedar Ave., Minneapolis, Minn.

Bestyrer og redaktør:

A. A. Veolen.

ISSUED MONTHLY AT MINNEAPOLIS, MINN.

Entered as second-class matter December 5, 1910, at the post office at Minneapolis, Minn., under the Act of March 3, 1879.

En Indbydelse fra Dr. Biornstad

Der blir en folkevandring af patriotiske nordmænd til Minneapolis den syttende mai, den største norske festlighed, der nogensinde er blit feiret i Amerika. Mange af dem trænger lægebehandling for sig selv, sin slegt eller sine venner. I denne forbindelse føler jeg det som en pligt at henlede Deres opmærksomhed paa en af Minneapolis's seværdigheder,

DR. BIORNSTADS KLINIK OG SANATORIUM,

det første norske sanatorium i dette land og den bedst udrustede institution af sit slags i Amerika idag. Det vil interessere ethvert intelligent menneske, syg eller frisk, at besøge og se denne merkelige doktoranstalt, hvor saa meget godt gjøres for syge og lidende. Det vilde være værd en lang reise alene at se alle disse vidunderlige maskiner, apparater og nye opfindelser, som den moderne lægevidenskab benytter til helbredelse af langvarige, kroniske sygdomme. Forsøm derfor ikke at besøge klinikken og sanatoriet. Dr. Biornstad eller en af hans assistenter vil med glæde vise Dem institutionen. Og er De eller Deres syge eller nedbrudt, og gammeldags doktorbehandling har været forgjæves, saa vil et sligt besøg betyde hjælp, lindring eller helbredelse. Hvad vi har gjort for de andre kan vi gjøre for Dem. Benyt derfor anledningen, og undlad heller ikke at faa doktorens frie, rigt illustrerede bog: "Ny videnskab for helbredelse af sygdom."

Tag Nicollet eller Marquette Avenue sporvogn direkte til sanatoriet.

2244 NICOLLET AVE. (24th Str. og Nicollet Ave.)

Samband

is a monthly magazine devoted to old country folk-lore, tradition, and history, and historical and biographical sketches from the Norwegian settlements in America. It is especially dedicated to the bygdelag movement among Americans of Norwegian origin or descent, and seeks to further the growth of the bygdelag societies and the attainment of their aims and objects.

Subscription price, \$1.00 a year.

Single copies, 10 cents.

Published at 322 Cedar Ave., Minneapolis, Minn., by the Samband Publishing Association.

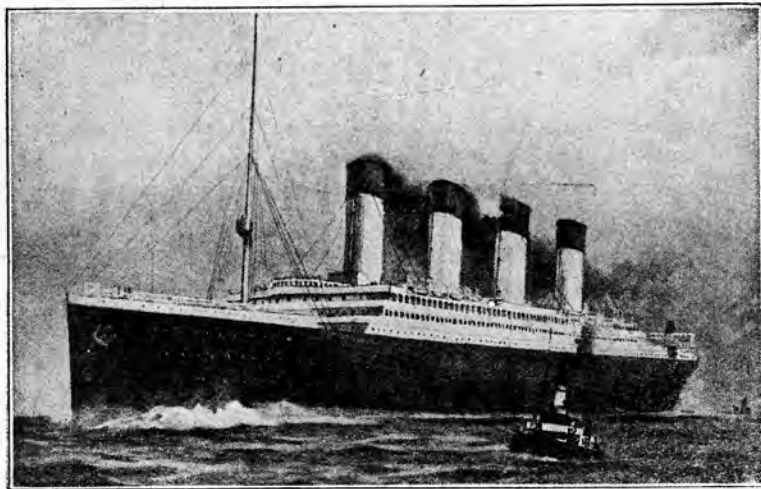
Manager and editor:

A. A. Veblen.

Indhold af No. 73, Mai, 1914.

	Side.
17de mai sang 1914. Knud A. Helle	361
Kong Jonas I.	363
Bufardagen. Lars Brenden	364
Lidt udvandringshistorie. Af O. S. Johnson	367
Bygdeposten. K. K. Rudie	376
Et kapitel af de norske indvandreres historie. (Fort- sat) Mrs. A. M.	379
Mindedigte. Dr. O. E. Hagen	382
Til fader (1822—1903)	384
Til nordmænd og numedøler. O. O. Enestvedt.....	387
Valdrislaget i Manfred, N. Dak.....	390
Kulturperioder. O. O. Enestvedt.....	393
En træskehistorie fra gamle dage. P. T. P. Ederklep	396
Mindgaven til Valders. Ingvald B. Stevens.....	400
Til Valdriserne i Amerika. A. M. Sundheim.....	402
En indbydelsesformular	405
Ole J. Flaten	406
Jens O. Seltum	407
Valdrisstevene i Kristiania	407
Valdris Sambands styre	407
Liste over nordmænd blandt Wisconsin tropper i bor- gerkrigen. V. A. L. Lien	408
Liste over bygdelagene	419

Vi tillader os at kalde vore læsers opmærksomhed hen paa avertissementerne. De er fra paalidelige firmaer alle sammen og at stole paa. Nævn "Samband" naar du svarer paa dem.

The White Star Line

indbefatter Verdens største, fineste og mest moderne indredede Dampskib

OLYMPIC

45,000 Tons—882 Fod lang.

ADRIATIC, BALTIC, CEDRIC, CELTIC,

fra 21,000 til 25,000 Tons.

Afseiler:

OLYMPIC.....Lørdag 9de Mai
MAGANTIC.....Lørdag 9de Mai
ADRIATIC...Torsdag 14de Mai
ARABIC.....Tirsdag 19de Mai
CEDRIC.....Torsdag 21de Mai
OCEANIC.....Lørdag 23de Mai
LAURENTIC..Lørdag 23de Mai
CELTIC.....Torsdag 28de Mai
OLYMPIC.....Lørdag 30te Mai

Afseiler:

BALTIC.....Torsdag 4de Juni
MEGANTIC....Lørdag 6te Juni
ADRIATIC...Torsdag 11te Juni
OCEANIC.....Lørdag 13de Juni
ARABIC.....Tirsdag 16de Juni
CEDRIC.....Torsdag 18de Juni
LAURENTIC Torsdag 18de Juni
OLYMPIC....Lørdag 20de Juni

Uovertrufne Bekvemmeligheder paa 3die Plads.

God og tilstrækkelig Mad serveres paa Borde dækkede med hvide Bordduge. Smaa, fine Rum for 2 eller 4 Personer, som kan reserveres og beholdes, hvis Rumets Nummer paaføres Billetten.

Hvide Stjerne-Liniens billigste Billetpriser til og fra Skandinavien, samt andre nyttige Oplysninger om Reisen erholdes gratis, hvis man henvender sig til

O. E. BRECKE,

NORTHW. PASSENGER AGENT

119 & 121 SO. 3RD ST., - MINNEAPOLIS, MINN.

Samband.

No. 73

Mai

1914

17de mai jang 1914.

(Mel: Sa, vi elsker dette landet.)

Fædreland vi dig nu hædre
paa din frihedsdag,
og erindre hine fædre
af din frihedsjag.
Vi beundre maa de gamle,
tro og gjevne mænd,
som til Eidsvold sig lod samle
ifra by og grænd.

Everdrup med sin rige evne
bygged paa den grund,
som var lagt paa dette stevne
i den fæle stund.
Bondetinget om ham flokket,
enige og tro;
dem man ikke fik forlokket,
frem de gif med ro.

Nitten hundre fem var aaret,
da, man gav besked;
frihedsstaven høit blev baaret
foran hint geled.
Førerne de gif i leden

med sin faste takt
 prøvet at bevare freden;
 det var deres agt.

Michelsen og Løvland turde
 med sin hjælpetro
 handle, som de ogsaa burde,
 løse baandet op,
 som for nitti aar bandt landet
 til en union,
 der helt utryk var, man fandt,
 for en fri nation.

Folket rejste Haralds trone
 atter i sit land,
 og en Gaakon lod sig krone.
 Just den rette mand.
 Udaf hele folkets kaaret;
 elsket af enhver,
 har han siden kronen baaret
 og dets konge er.

Signe Gud da Norges rige
 vore fædres land!
 Hundred aar foruden frige
 glæde maa hver mand.
 Gud fremdeles landet skjærme,
 skjænk det fred og ro!
 Det vil folkets velstand fremme,
 saa de trygt kan bo.

Amud N. Sælle.

Kong Jonas I.

Det var i 1860 aarene jeg kom til at gjøre bekendtskab med ham paa Valle Prestegaard hos daværende, nu afdøde pastor P. Blom, til hvem han fortalte sin livshistorie. Han var da en mand paa sine femti eller seksti aar — efter udseende at dømmes. Hans legemsbygning var saa atfælgelig fuldkommen; han var over seks fod høi og dertil før og velvoksen, med velformede ansigtstræk og rigtig kongelig holdning.

Hans egentlige eller rette navn var Jonas Olsson, født og opvokset i Kristiansand. Som ung valgte han jorden som levevei og for paa fremmede lande, som man siger i sjømandsprog. Paa en af sine rejser i det Stille hav led han skibbrud, og han var den eneste af mandskabet, som kom fra det med livet ved at bjerpe sig iland til en af øerne der paa nogle vragsstumper. Den var beboet af vilde Kanibaler, og vor Jonas, som netop var reddet fra døden i bølgerne, saa atter sit liv i fare. Nu var gode raad dyre for ham, og han besluttede sig til at prøve, om han kunde komme i venskabsforhold til øens befolkning. Den eneste vei, hvorpaa dette lod sig gjøre, var at antage deres levestil, prøve at tilegne sig deres sprog, sæder og skikke og saaledes paa en vis maade gaa op i befolkningen. Dette udførte han saa godt, at han blev rent fortrolig med dem og blev endog gift med datter af høvdingen paa øen. Et aars tid efter Jonas's giftermaal med prinsessen blev høvdingen syg og døde. Jonas Olsson blev da af øens befolkning kaaret til høvding eller konge, som han selv kaldte det. Svorelænge han regjerede over dette folk, kan jeg nu ikke erindre; men jeg husker, at han fortalte, han var der nogle aar. Saa hændte det i hans regjeringstid, at der kom et skib til øen, som var ladet med hvedemel. Ladningen var bedærvet af sjøvand og kunde kjøbes for en spotpris. Kong Jonas købte hele ladningen og anlagde et — ikke

moderne — bageri i stor skala. Det bagværk, som bedst lyf-
fedes ham at udvinde af det bedærvede hvedemel, var en slags
sirupskage, som han kaldte „Rotshji babutshji watshji.“ Deigen
var formelig mættet med sirup, saa det rigtig drypped eller
randt af kagerne, naar vildmændene spiste af dem, og de vilde
kjøbte og aad, aad og kjøbte. Ja, de kom endog midt paa
natten, banket paa døren og forlangte „Rotshji babutshji bat-
shji,“ saa kong Zonas maatte staa op og tilfredsstillte deres
bølgjer efter denne deres yndlingsret, som han da folgte dem til
vistnok ganske ublue priser, da han ingen konkurrent havde som
kager. At han gjorde gode affærer med sit bedærvede hvede-
mel er selvsagt, og blev ved denne transaktion isølge hans eget
udfagn en rig mand.

Om det var Gud eller kong Zonas, som ophævede den
egteskabelige forbindelse med høvdingens datter, skal her være
usagt; men en ting er vist, at kong Zonas ophævede sin for-
bindelse med sine tro undersaatter paa øen, saasnart han havde
omfat alt melforraad i penge og anledning gaves at komme
bort fra øen.

Bufardagen.

Sendjendt ved E. E. Myhre, opskrevet efter en bog af lærer Lars
Brenden i Søndre Murdal.

Dæ tomprast bort o tie gaar,
Alt jole aaver skarø staar;
Mø bli no vist dei fiste.
Der kjæm ho alt, bø Veret Ru,
D der ho Marit Hæggebu.
Ja, dæ va dæ e viste.

Ve raue bakken kjæm han Tron;
No ha han vist jaat Sngarsbron;
Han Truls han hultra ette.
Han hinka paa jo jort han fan,
J haand han bær eit graute spann.
No dræ dei ut paa sette.

No æ som rauta der o drøn?
Na, dæ æ dei der oppi trøn,
Dei æ ve Graabeinknatten.
No kan du tru han Stugufnut
Blæs vakje i sin jæsløstut;
No æ han bær? d'æ fatten.

D'æ rart jo frøtre sjøna væl
Naar dæ li te ei bufarjer;
Hør fo ho Bufri rauta!
Naar dei kjæm ut mæ bando paa,
So veit dei nok for dei ska gaa,
So Gulros o ho Skauta.

No, gudskelov, no æ dæ gjort,
No ha e alting pynta bort
No ska mø jælig vara.
Du Halvor jaar sta løise ut
No jaar du vara hyrtig gut
So mø slæp te o jara.

Han Halvor op jo øfka gauv,
Han bles jo Astrid mest vart dauv,
D trast dei va hjaa kjyrs.

Me raut o bjøllelaat jo ven
 No busarfafe dræg jo ven
 Heimaaver ette myro.

Farvel du gamle jetervang,
 Ei oftav stut o bjølleklang
 Saar aat de vil laate.
 Ma nei fo aule det no bli,
 E trur at fjell o vang o li
 Bli staaan att o graate.

E fer for jøl mæ me dæ e,
 E graaten svølje refom dæ,
 Naar busarhødne skræla.
 Dei si dæ berrø daue ting,
 Men fjell o bæfji rundt omfring
 E synes lig o tala.

Farvel du høgø Synnings fjell,
 O talf før for ein syndags kveld,
 E sat paa de o drøimde.
 Dæ ingen trur fo rart det va,
 Naar sole gonat te me ja
 O je bak tindo gjøimde.

Farvel du, bæf, som mangeigong,
 Mat me jo mjukt o vakkert song,
 At augo dei bart vaatø.
 Farvel o taf for muntert lag,
 E fer du veit dæ busarssdag,
 E synist du vil graatø.

Farvel for brijfshaug o myr,
 No raijø mø mæ sau o fjuv,
 So faar dø dæ jo role.
 Sov søtt no unde dyna kvit,
 Te vaare naar e kjæm att hit
 Bli mø igjen fortrole.

Lidt ndvandningshistorie.

Af D. S. Johnson.

Peder D. Raff er født paa Næs i Gallingdal den 26de februar, 1842, af forældrene Ole Kristiansen og hustru Ingeborg, født Vermager.

Som saa mange andre børn, hvis forældre ikke var af de mest velstaaende, maatte Peder i en ung alder begynde at arbejde, og da trælasthandlerne i Drammen havde begyndt at kjøbe tømmer igjen efter frijen i 1848, var det lidt fortjeneste høsten og vinteren med tømmerhugst, som den unge gut maatte deltage i sammen med faderen, til familiens underhold. Han var ogsaa med faderen og hugt alt det tømmer som medgik til opførelsen af Gaa kirke, som blev bygget i slutningen af 1850-aarene. Dette tømmer blev hugget i Tronderudskov, som tilhørte hans farbroder. Gaa kirke var under opbygning, da Rafffamilien rejste hid, og fortalte Peder, at han sprang gennem kirken da de kom did, og kunde da kjende igjen nogle af de støkker han havde hugget.

Vaaren 1857 blev han konfirmeret af pastor Lønnesen og nogle dage efter konfirmationen forlod han Gallingdalen og fædrelandet sammen med sine forældre og søskende, for at finde sig et hjem paa denne side af det store hav. De sejlede ud fra Drammen med seilskibet Familien, kaptein Strenger som fører, og da Familien var en hurtigseiler, tilbagelagde de veien

fra Drammen og til Quebec paa 5 uger. Skibet havde 320 emigranter, hvoraf alle var fra Hallingdal paa nogle saa nær. Blandt de som han husker navnet paa, var Ole D. Engen med familie, Herbrand Braataalen, Asle Grimsgaard, samt bedstejader til Laurits Swensen, som var U. S. minister til Norge indtil nylig. Den sidste var fra Kal. Fra Flaas var det en som hed Erik, der blev svigerjader til Knut Sagedalen. Salvor Johanesen Melen, kom ogsaa i samme sølge, men fik en hurtig død, da han blev dræbt af lynet det samme aar, han kom her. Han havde store anlæg for matematik, og vilde kanske blevet en berømt mand havde han faaet leve en tid. Ole Støen, en broder til afdøde Nils Hendriksen Støen, kom ogsaa i samme sølge.

Fra Quebec gik reisen paa kanalbaade, dampskib og jernbane til Prairie du Chien i Wisconsin, og derfra med baad over Mississippifloden til Lansing i Iowa, hvor de ankom frihedsdagen den 4de juli. Fra Lansing maatte de gaa tilfods til Locust Lane, hvor hans farbroder som var rejst hid 4 aar forud boede.

Nu var da reisen maal naaet foreløbig, og nu var det at pynte i haverne og tage fat paa det arbejde, som var at gaa. Det var ikke at knurre og grine om jveden randt og om det værkede noget i ryggen om kvelden efter en anstrængende dag. Nei det var mod i barmen og krajt i armen paa disse banebrudere, saa de gav ikke op hverken for hede eller kulde. Daglønningen var liden og dyrt var det at klæde sig i de aar som borgerkrigen holdt paa og disse enfoldige nykommere havde ikke lært den moderne kunst at strejke, som er stik og bruk nu. I harveften fik man 50 cents dagen for at binde, og de som var rigtig gode til at spinge krillen, fik saa høit som 75 cents dagen. I træskningen var det 50 cents dagen; men da det var smaat om med penge blandt farmerne var det saa almindelig at give en buffel hvede for dagen, som indbragte 35 cents ef-

terat vedkommende havde kostet kjøring paa den til Lansing.

Dog lidt efter lidt ved arbeid og sparsomhed fik de tilfammen arbeidet sig til endel penge, saa hans fader kjøbte et stykke land i Wilmington Township, Houston county, Minn., og siden arbejdede Peder hjemme hos faderen. Høsten 1862 blev folk her i Houston county, og ligedan de nordøstlige countier i Iowa, høiligen opskræmt ved et rygte om at indianerne var paa vei østover for at myrde den hvide mand. En panikk skræk greb da hver eneste mand og kvinde saa at de i hu og hast pakket de saa eiendele, de havde og drog afsted mod Mississippifloden for at komme over til Wisconsin. Kreaturerne lod de gaa hvor de vilde; men efter et døgn forløb viste det sig at det var kun blind alarm, saa alle vendte tilbage til sine respektive hjem.

Det var den 20de august 1862 (nogle uger forud) at indianerblodbadet tog sin begyndelse i Kandiyohi county, og omliggende countier og som varede i flere dage, og dette blodbad overgaar al beskrivelse i grusomhed, idet henved 1000 hvide mennesker blev myrdet, 200 taget tilfange, 3000 huse nedbrændt og tusinder af heste og kvæg bortført, samt en frugtbar og folkrig egn 200 mil lang, 100 mil bred, forvandlet til en ødemarke. Atten countier var hærjet og 30,000 mennesker hjemløse. De dage som disse vilde indianere fik uhindret drive sit ødelæggelsesarv er bleven kaldt blodugen. Det var saaledes intet at undres over om folk her var opskræmt efterat have læst om indianernes forfærdelige hærjinger i den vestlige del af staten, saa det mindste rygte om deres komme hid var nok til at folk forlod hus og hjem for at redde livet.

I 1864 blev Peder Rast gift med Kjersti Olsdatter Engen, der var med i samme sølge fra Norge, og straks efter blev han taget til soldat for at gaa ned til sydstatene og kjæmpe mod rebellerne. Den lange og blodige borgerkrig krævede stadig

nye rekrutter, og da regjeringen ikke længere kunde saa hvervet mandfæber frivillig, maatte tvungen udskrivning til for at skaffe nye mænd til at fylde gelederne. Han (Peder Raff) Peder Engen, Østen Guberud, Peder Hansen Smeistad blev da ordret til at møde i Rochester for at eksamineres af lægerne og her blev Peder Smeistad og Østen Guberud fundet udygtige til militærtjenesten, saa de slap fri, medens Peder Raff og Peder Engen blev fundet stærke og friske til at tjene som soldater. De blev da sendt ned til Nashville i staten Tennesse, hvor de tjente under general George S. Thomas, en af de dygtigste generaler i nordstaternes arme, og som blev kaldt klippen fra Chickamauga, hvor han først viste sit fæltterretalent. Ligejaa ved beleiringen af Nashville. Han samlede der omhyggelige forstærkninger, og satte forsvarsværkerne i den bedste stand, og nægtede at røre paa sig førend han var fuldt færdig. Høle landet blev utaalmodig. Endog general Grant sendte ham indtrængende bud og udstedte en gang ordre om at fjerne ham fra hans generalstilling; men Thomas kunde ikke bevæges til at forlade sit forfæt. Da han saa var færdig til at slaa et slag, gjorde han det med en kraft som et jensefred. Rebelarmeen under general Hood led et kuisende nederlag. Thomas tog 13,000 fanger og deriblandt mange officerer, samt de fleste af rebellerne's kanoner, og ikke mindre end 2,000 desertører gik over til Thomas. Den stolte krigshær som rebellerne skrød saa af eksisterede ikke længer. Klippen fra Chickamauga havde malet den til støv.

Da Peder Raff og hans kamerat kom til Nashville, var hovedarmeen flyttet til andre kanter; men rebellerne's røverbander huserede stygt i staten, røvede provianttræn og gjorde al den ugagn som de bare kunde. Peder blev da bragt ind i reserven til at gjøre vagter; men var næsten stadig paa farten fra plads til plads og led forfærdelig ondt. Maatte ofte ligge

paa marken uden telt og uden nogen beskyttelse mod veir og vind. Naar de undertiden fik anledning og tid til at rejse op teltet, var disse saa lave, at de maatte krybe ind og ud af dem, og dertil marken saa blød af den mangde regn, at det ofte stod smaa vandputter inde i teltet. En hund kan vælge sit leie der han finder det tørrest og bekvemst, men soldaten maatte tage den plads som blev ham anvist hvorledes den saa ud. Provianteringen var ogsaa yderst daarlig, da som sagt røverbander tog alt de kunde saa fat paa af madvarer. Og selv om de fik rationen nogenslunde regelmæssig, saa var den lidet appetitlig. Stompen eller brødet var bagt af mel og vand og saa haard som en træklods og flækket baade saa og saa, da det var i den tid som jarmerne slagtet sine svin selv og bragte grisefrotterne usjaltet til markedet. Men sulken er en god kok, saa maden blev spist uden modstand. Værrer var det naar de intet fik, som ogsaa hændte.

En dag som kompaniet modtog proviant for 3 dage, fik de en hurtig marjchorder, saa de maatte springe fra maden og fik kun med sig kaffen og sukkeret. Denne hurtige marjchorder tilligemed andre aarsager ved togordningen ledet til, at de blev foruden mad i 9 døgn. Af og til i disse 9 døgn kunde de træffe paa ekstrementer af heite som havde spist maiskorn, og plukkede soldaterne op disse korn, vaskede dem og spiste; men aldrig har mad smagt saa godt som disse korn gjorde, fortalte hr. Raff.

En dag fik disse soldater øie paa en sukkerønde som laa og flød ude paa fjorden. Denne fik de da bragt iland, og da hunden var fjernet, kastede disse hungrige soldater sig over denne sukkerdeig, og spiste saa formeget deraf, at enkelte døde. Da nu endelig madforsyningen kom, gik det ligedan som da de spiste det opstikkede sukker. Mange blev da alvorlig syge af at spise formeget.

Krig er helvede sagde general Sherman engang. Dette er da ogsaa den nøgne sandhed. Medens manden, faderen, maatte rejse ned til disse jumpige og ujunde egne, for at gennemgaa de torturer som fællivet medfører, sad hustruen, (nogle endog med flere uforsørgede børn), igjen i disse tømmerhytter, og kæmpede en kamp for tilværelsen, blandet med sorg og savn, for den kjære mand og fader, som blev taget fra dem, og som de maaske aldrig fik se mere. Mange bømmen blev opjendt til Naadens trone for de bortdragede, og mangen hovedpude blev vædt med taarer af hustru og børn, forældre og søskende, i de 4 aar som borgerkrigen varede.

Efter krigens slut den 9de april 1865 fik soldaterne hjemlov, og deriblandt ogsaa Peder Rasmussen; men hans helbred var saa nedbrudt af sult og lidelser, at det tog flere aar førend han kom nogenlunde til kræfter igjen.

Sit ægteskab har Peder D. Rasmussen og hustru havt 10 børn hvoraf 5 lever. Fire af deres børn døde inden 8 dage af skarlagensfeber, og var et haardt slag baade for forældre og søskende.

Disse ærværdige gamle, der har maattet gennemgaa forskjellige af livets prøvelser, kan nu glæde sig ved en blid alderdom omgivet af kjærlige børn. Peder Rasmussen og hustru sidder i stor velstand, idet de eier en hel del værdifuldt land, og har ikke alene nok for sig selv, men kommer til at efterlade ikke saa liden formue til hvert af sine børn.

Som et karaktertræk ved vore landsmænd fra fjeldbygderne, er Rasmussens meget gæstfrie folk, saa det er en sand fornøjelse og hygge at komme til deres hjem.

Som Hr. Rasmussen fortalte, rejste det 320 mennesker fra Hallingdal paa engang. En lignende udvandring har det været fra Valdres, Gudbrandsdalen, Numedal osv. Sa i over en menneskealder har store skarer af Norges ungdom hvert aar

forladt sine hjemlige dale, for at søge sig et nyt hjem i Amerikas nordvesttaterne, Wisconsin, Iowa, Illinois, Minnesota og Dakotas frugtbare fletter. Og her har de sat merker efter sig, som viser hvad slags stof det var i dem naar anledning gaves. Det var sandelig ingen lysttur, at rejse til Amerika for en 50 a 60 aar siden; men rygtet om det vidunderlige land i det fjerne besten lokkede og drog. Det var maalt derhjemme paa jmaabruget og husmandspladsen. De havde maaset og slitt, i stenrøiser og ulcænde, fra jmaagutdagene af, enten for sig selv eller andre, hugget, baaret og slidt flittig og taalmodig, uden at knurre, men ogsaa uden nogen udsigt til at forbedre sine faar. Dalen blev for trang, og det blev flere og flere om madbiterne, Naar da vaaren kom og sneen begyndte at braane i bakkerne, saa lagde man istand emigrantkæsset. Man maatte have fuldt op af madvarer, klæder og andre nødvendige ting, for dengang var reisen lang og besværlig, saa det tog saamange uger som det nu tager dage, bare over havet. Saa kom affedens stund. Det faldt alligevel tungt at forlade den vesle heimen, og sige farvel, ta far og mor, søskende og venner i haanden, kanske for sidste gang. Men loddet var kastet, og man fik komme sig løs. Tanken paa det fjerne jollye land, hvor man kunde skabe sig gode faar, saa sig en stor pen gaard, spise hvedebrød og flæsk, istedenfor jild og villing, kaldgraut og myse drog. Det lysnede op i de alvorlige ansigter, ved haabet om lydere livsvilkaar. Der gik glædesblink i de trofaste, blaa øine. Saa drog følget nedover dalen. Der blev flere og flere med følget, efter som de drog frem. Det var grovtemmede, robuste og alvorlige mænd og koner, jpræke skrydende gutter, raullette jenter, med skaut paa hovedet og store ultræklær over de runde faste skuldre, jmaagutter og jmaajenter, med en rigdom af lyst buftet haar og med en vidunderlig madhelse. De første udvandrere havde vist ikke megen bog-

lærdom, havde kanskje gaaet paa omgangsfole nogle uger, læst katekismen og lidt til; men de var tro i sit kald, baade mod Gud og sine medmennesker, selv om de ikke havde det fine slesne væsen, som bhymandens.

Disse simple folk fra fjeldbygderne, som ofte blev set ned paa af byfolket og kaldet grønnskollinger kan man trygt sige har været kjernen af det norske folk her i Amerika. Den indvandrede ungdom af husmandsgutter, jmaabrugetjønner, haandværkere og arbejdere er det, som har ryddet landet, bygget kirker og skoler, og skabt de tusinder af velstandshjem, som nu er spredt over nordvestens store og frugtbare vidder. De vesle ranlette, lyshaarede, blaagiede jmaagutter, i vadmelbukser og beksjønnsko som for en cirka 60 aar siden sad paa emigrantlæsjet og gable, sidder idag som herrer og eiere paa sine prægtige, veldyrkede jarne, eller de er countyembedsmænd, legislaturmedlemmer, kongresmænd, senatorer, ansette læger, prester, jurister eller profesjorer ved landets store lærdomsanstalter. Her har de kunnet udvikle sine evner, som kanskje af mangel paa midler blev stængt for dem i Norge. Den indvandrede norske ungdom her i Amerika har isandhed gjort sit fædreland ære. Gaar den oppvoksende slægt i sine fædres spor, og ikke forlader vor dyrebare lutheriske lære, saa vil Norge i Amerika komme til at blomstre som en have.

Saa tilslut lidt, som Gutorm Smed fortæller:

Det var det aaret de lagde vei op til Lilan. Desformedelst at veien skulde gaa gjennem berg og jvære stenrøjer, brugte de en hel del af denne hersens donnemitten som er saa gruelig farlig. At det var no onskab kunde vi nok tænke os, og du kan lide paa vi fik føle det. Nu skal du høre.

Jeg havde det aaret en gris, en rigtig framisraa gris, med sliig vokster og madhug, at det var rent moro at se paa. Den gik rundt her og ruslede som den vilde; naar den var julten

fendt den sig altid noget at æde, og julten var den næsten bestandig.

En dag kom han Gabriel Lilan, som var formand paa veienlægget og bad om at saa sætte ind en liden kasse, skulde tage den igjen dagen efter. Men lad ikke ungerne saa tag i den, for det er dynamit, sagde han. Ja, sagde jeg, du saar sætte den ind i skuret. Men tror du ikke den storflugerer, grijen, havde lurt sig derind, og sat i sig hele beholdningen, uden at vi havde den ringeste anelse derom. Nuvel, den havde mage som en jerngryde, og havde nok ikke taget sig det ringeste nær af det, hvis det ikke havde hændt noget, som den ikke havde beregnet.

Han Knut Nove kom samme momanget for at saa lagt et par sko under hesten sin, en stor fiske var det forresten, men et stort æsel til at slaa. Før jeg tog sat paa dette arbejde, gif vi ind for at saa en kop kaffe. Vi sad der ved vinduet, saa vi havde god udsigt over hele affæren. Grijen kom ud af skuret, som vi straks efter kunde forstaa, juldte ladet med dynamit. Den ruslede bort til hesten, og begyndte i al gemytligheid at skubbe sig op efter dens ben. Hesten langede ud med benet, og ramte grijen mit paa magen, for siebliffet vistnok det allerfarligste sted. Det blev dens sidste gjerning her i livet; for da hændte det noget. Det smald sliig, at det hørtes som kannonskud. Vindusruderne gif i fyller, glasstykkerne jurrede om ørene paa os. Kjærringa og alle ungerne stufte som om de var skjøtne. En lykke var det at vi alle var inde, ellers var det gaaet værre.

Saa snart vi var komne lidt til os selv igjen, tænkte vi naturligvis først paa grijen og hesten, hvordan det vel havde gaaet med dem. Men de var væk begge to. Der hvor vi sidst saa dem, fandt vi et vældigt hul i jorden, og et jvert stykke var revet af smedjetaget. En af Hestefoerne var jaret tvers

igjennem en 12 toms tømmerstok i jmedjevæggen og en anden holdt paa at slaa ihjel gamle Hans Moland, som stod og hug ved opi Braatebjergene en halv mil derfra.

Men grisen — det deilige fleiset, som vi saa længe havde glædet os til at smage — ved du hvormeget vi saa af den igjen? So, far, en stor fedtflæk i jmedjedøren det var det eneste vi kunde opdage og den flekken sad der i 3 aar. Af heften saa vi smaabitter her og der. Hovedet fandt vi spiddet paa en tørgran opi Braataanesifoven.

Kjæringa mi gif og jipla og graat i mange dage for grisen, og hver gang jeg tænkte paa jylta og klubben og fleiset som vi saa skammelig blev snydt for, saa var det ikke frit for andet end at graaden vilde ta mig ogsaa.

„Bygdeposten.“

Det var i en affidesliggende bygd, der folket lever stille og roligt, og hver mand strider med sit arbejde uden at brude sig om andre. De fleste af dem eiede gaardene sine og leved godt. Naar bønderne sad sammen i lag, eller naboerne kom sammen om søndagskvelderne, var det oitest, at det bar laust med fortællinger. De fortalte da mest om sine reiser i de yngre aar, og mange fortalte godt, saa det var ikke at undres, at børn og ungdom sad og lytted til de merkkelige hændelser disse gamle gubberne havde oplevet. — Og her fik ungdommen de sterkeste indtryk, og derfor var det vel ogsaa, at de sprækste gutterne tog ud at reise. —

Jeg kunde fortælle meget om deres reiser; men det vilde tage formeget rum, og derfor, saa jaar det være til en anden gang, da dette skal bare bli en kort fortælling.

Jeg vil nu bare fortælle lidt om en gammel jente, som i de senere aar er bleven kjendt der i bygden for lidt af hvert, og da

hun altid gif omkring og tillige var svær til at fortælle gammelt og nyt, saa tog folket til at kalde hende „Bygdeposten,“ for hun gif som post i bygden. Men mest kjendt var hun for sin store gudfrygtighed. Naar noget mærkeligt var hendt maatte hun ud. Goldt hovedet paa jned og alt efter saa, som hun havde meget inde.

Mandagsmorgenerne var hovedet skaffere end ellers, og jenter og gutter, som saa hende fare affted efter veien, vidste vel, hvad det skulde betyde.

Gun kom ind til Knut Høiled, som just sad ved bordet sammen med sin kone og deres voksne døtre.

— Saa du er ude og gaar? sagde Knut. Du jaar se til at sidde ned. Gun gjorde saa.

Na ja — jeg er det, hun pustede saa tungt med det samme.

Knut var læser, men han var morosam ogsaa, likte svært godt at le jommetider. Og saa begyndte han til at skjente saa smaat med hende, men hun vilde ikke vide af noget slikt idag, rystede bare paa hovedet og sukede saa tungt saa tungt. Døtrene kunde neppe holde sig for skrat, og jaderen blev med et alvorlig.

Efter maden bad Mangdi — saa hed hun, — om hun kunde saa tale med Knud.

Ja, det var raad til det. De gif ind i et andet rum.

Gun drog aanden tungt og sagde: „Na Gud bedre os for en ver', vi lever i!“

„Hvad er hændt?“ spurgte han i mag.

Du skulde bare vide det, jeg ved, saa“ — —

„Hvad er det da?“ tog han op igjen.

„Na det er han lille Per igjen! — nu gaar det saa vildt til at jnyden blir for stor; saa ungdommen danjer paa luse dagen.

„Nei kan det være sandt?“

„Ja, jeg skulde tro det, i gaarkveld var det Leif og Ieben paa Storhaug!“

„Det var hos han Trond da?“

„Ja det ser sælt ud med ham. Han vil ikke omvende sig, og saa faar han følge sammen med Per til helvede.“

Rnud svarte ikke paa dette. „Og døtrene dine var der og?“

„Saa?“

„Ja, det ser sælt ud nu, naar du, som skulde være et gudsbarn, kan lade døtrene dine gaa paa dans!“

„Jeg var ikke hjemme,“ svarede han taalmodig, „og det havde vel gjort det samme om jeg havde været hjemme, for ungdommen vokser os gamle over hovedet, for de lyder ikke os, om vi vil dem aldrig saa godt.“

„Og tænk du! Per havde ikke mindre end tre seler — — ja synden vokser!“

Det var, som det rullede fra hende. Da hun havde faaet ud dette om han Per og dansen, havde hun andre at vaske rene. Men Rnut havde godt vet og holdt inde, han kjendte „Bygdeposten“ fra før. Men det var sandt det, hun jagde, det hynes han ogsaa.

Saa gif de ind i stuen igjen. Rnut maatte ud til arbeidet sit, og døtrene var ude og stelte creaturene, og nu fik konen det samme, som manden havde faaet. Hun fik mer medhold af hende, og derfor vakte det op i munden hendes saa Rangdi maatte stridgraate over sine egne fortællinger.

Da hun havde gjort vel ifra sig hos disse folk, vandrede hun videre, og saaledes holdt hun paa hele dagen, „Bygdeposten“ ruggede hjem til den lille stuen sin paa Storhaug paa kvelden, hovedet holdt hun ikke saa skakt, som om morgenen, men det havde været en stor postdag ogsaa.

Sele bygden talte om dansen paa Storhaug; men hver paa sin vis. En dans kunde ikke være meget at tale om, men denne

havde været hos den fornemste mand i bygden og var begyndt paa lyse dagen.

Men til Storhaug stod færden mangen kveld. Det lysnede for Rnut, for der havde han moro tilhammen med andre mennesker og saa tabte bygdesnakket sig bort. — Fortællingen blev til laar og Løggje, saa de bed ikke mere. —

R. R. Rudie.

Et kapitel af de norske indvandreres historie.

Mrs. A. M.

(Fortjat.)

Svar Ringestad havde før vandret om adskilligt i ubeboede distrikter i Wisconsin, hvor han kunde se det lyse af indianernes „camp fire“, naar han træt af dagens vandring rebede sit leie af græsstraa. Han havde ogsaa der truffet paa „Timber Wolves“ og vilddatte, som ikke saa let gif af veien for en ensom vandrer. Men her i nordlige Iowa var det nok saa fredeligt. Han havde ogsaa godt følge, da Søren Lomen og Johannes Evenson var ankommen og disse tre søgte at finde tilfredsstillende land saa nær hverandre som muligt for at være hverandre til hjælp og hygge. De havde nemlig allerede lidt erfaring af hvordan det var at være nybyggere. De fandt ogsaa snart vakfært prærieland med to deilige skovlunde omtrent en tre mils afstand fra hverandre, og kun 8 mil sydvest for byen Decorah. Landet laa ogsaa ganske nær en „Military Road“, hvor de tænkte at jernbanen med tiden vilde blive anlagt. Saa blev det ogsaa, men mange aar senere. Svar og Evenson tog land ved en skovlund og Søren Lomen ved den anden. Saa snart landet var sikret begyndte de at hugge tømmer til hus; først paa Evensons land. I skoven var der fuldt op af deilig eg og „Sickory“ træer, som egnet sig godt til byggematerialer, men der skulde arbeide til for at saa dem til hus. For at saa

hord til gulv maatte de kjøre tømmer til og fra jagmøllen ved Decorah. Den gang fandtes hverken vei eller broer. Shingles til tag maatte de selv fabrikere. Dette tog tid.

Udtaa høsten havde de den glæde at pastor N. Brandt kom dertil paa sin første missionsreise vestenfor Mississippien. Han var ogsaa den første prest fra Norge, som besøgte norske settlere saa langt vest. Dette var i 1851. Medens pastor Brandt saaledes var tilstede blev der holdt bryllup i Christopher Østrem's hus for Anne Ringestads ældste datter, Cathrine, og Johannes Evenson. Disse to er nedskrevne som det første hvide egtepar i Winneshiek county. Evenson maatte da ogsaa gaa 50 mil (til McGregor) efter „Marriage License.“ Da huset paa Evensons land senere blev færdigt, flyttede de tre familier, Ringestads, Lomens og Evensons, derind. Godt var det at familierne var jmaa, de fleste og største af børnene i Ringestadsfamilien var fraværende, og Lomens havde kun et barn, en datter. Den første vinter her paa det nye land var streng og kold, heldigt var det, at de havde nok af ved og maaske ogsaa fra skoven lidt læ for vinden. Evenson, tror jeg, tilbragte det meste af vinteren i McGregor, hvor han var kjendt og fik arbejde. Zvar og Zorgen fældte træer, splittede „rails“ og tildels gif paa jagt. Der var hjort og andet vildt i skoven, men talrigst var ulvene. De hylde skrækkelig om vinterastene, og da var det sikrest at være indendørs. I april 1852 blev Zvar og Anne Ringestads yngste datter født. I mai samme aar Zorgen og Elisabeths ældste søn. Deres datter, Anna, døde snart efter de var flyttet paa eget land og i eget hus. Da der ingen kirkegaard var anlagt endda, blev hun begravet under nogle store træer i nærheden af huset. Et par andre børn fra Calmar blev ogsaa jordfæstede der. Stedet blev ogsaa paa en maade indviet derved at pastor Brandt holdt gudstjeneste der, da han for anden gang besøgte disse steder. Han døbte mange børn, og der var ikke

saa saa nybyggere samlede der i skovkanten ved den anledning. Da settlernes antal forøgedes hurtigt, organiserede han ogsaa paa denne tid menigheder her og andre steder.

Ofte, naar sabbat af prest og kirke blev for stort, samlede Zvar folk til skriftlæsning og salmeang om søndagene, sendte efter religionsbøger for børn og ungdom, og holdt ogsaa tildels søndagskole. Nu da der blev dannet menigheder var der haab om snart at saa fast prest og kirkelig ordning. Det begyndte at lysne for nybyggerne!

Jeg har før nævnt, at Zvar allerede i Wisconsin blev bekjendt som en der i nødstilfælde kunde læge. Her i Iowa blev han ogsaa søgt naar der var noget som manglede, og behandling trængtes i medicinsk henseende. Han var som oftest meget heldig og satte altid sit eget tilside, naar der var nogen som trængte raad eller lægehjælp. Dette gjorde han ikke hellere for „gevinst“, da der var lidet af „cash“ iblandt nybyggerne, og det vidste han af egen erfaring. Det faldt da ligesom af sig selv, at hans hustru, som slet ikke var meget stiftet til nybyggerlivet — hvad legemlig styrke og kræfter angik — maatte bli husepleierise, naar der var kvinder og børn som var syge, og der ikke var nogen at saa. Det hændte saaledes ofte, at de kom efter hende naar uveiret rajet voldsomt paa prærien, men jeg tror neppe det hændte at hun ikke blev med.

For at saa flere midler til „improvements“ folgte baade Zvar og Evenson det første stykke land, Zvar til en Canadier ved navn Crawford, Evenson til en Ole Nilson Bergan fra Muskego, Wis. Zvar flyttede saa nordenfor skoven og Evenson østenfor. Nu var den lille skov omringet af settlere. Erik Egge, ogsaa fra Balders, havde slaaet sig ned østenfor Evensons land.

Smidertid var der indstødt kald til pastor Koren fra „Little Iowa menighed“ (som den blev kaldt). Denne bestod i grunden af 6 menigheder, hvad „area“ angik, men folk boede

faa adspredt dengang. Om høsten 1853 kom pastor Køren herover og bosatte sig paa Washington Prairie. Jeg ved ikke om det var den første prædiken han holdt her iblandt vore nybyggere, men jeg ved der blev holdt gudstjeneste i Sværsk hus, før end det var færdigt. Et værelse var istand; i det andet og større værelse var der endda ikke lagt gulv ovenpaa. Sjælerne til gulv blev for anledningen lagt paa bjælkerne langs med væggene, i anden etage og paa disse tog mændene plads, prædikanten stod nede paa gulvet, omringet af kvinder og børn. Alt var saa simpelt og primitivt; men ordet og salmen var den samme, kjær og kjendt! Det var rigtig en fest for de mange henjeender haardt prøvede pioneere. Nu havde de faaet præst og kunde snart vente at faa kirke og kirkelig orden. Jeg sagde at alt var simpelt og primitivt. Dette gjaldt dog ikke prædikanten. Intet af nybyggerlivets savn eller omgængelse kunde i mindste maade forandre den elegante karakterfaste pastor Køren.

(Fortættets.)

Mindebigte.

Dr. D. C. Hagen.

Til Moder (1816—1890).

Almagten kaldte. mor gif hjem
 Sin fejerskrans at hente,
 I salighed at møde dem,
 Som stunde mon og vente,
 Som kronet Brud fremtræde
 Blandt helgenfarens glade trop,
 Som kom af livets trængsel op
 Til himlens æresjæde.

Lidt sang du, mor, at Jesu navn
 Er lifligt i sin vælde,
 De frommes borg og trygge havn,
 Hvor naadestrømme vælde;
 Fast mon jeg nu fornemme,
 Hvor himlens kræfter røres ved
 Din lovsangs fryd og liflighed,
 Dit fejerskvad derhjemme.

„Forsøm dog ei din salighed,“
 Var dig saa oft i munde,
 Om troens magt og herlighed
 Du nynned allentunde;
 Ei hujed støvet rolig
 En sjæl saa from, saa skjøn saa prud,
 Derfor dig kaldte himlens Gud
 Hjem til sin frydebolig.

Du var den ædle, fromme mor —
 Det ord vil meget sige —
 I høie hæledyder stor,
 I ydmyghed tillige,
 Derfor min tak skal lyde
 Til dig i høie himmelbo,
 Forjøde sabbatshvilens ro,
 Dit moderhjerte fryde.

Jeg honger glad din himmelfærd,
 Skjönt savnets taarer flyde,
 Blandt mødre hæderskronen værd
 Dit navn skal høilydt lyde.
 Stor løn har du nu inde!

Lillykke da, o himmelbrud,
 Med helgenord'nen hjft hos Gud
 Og med dit skjønne minde!
 Grimma i Tyfkland, april 1890.

Til Fader (1822—1908).

Ja nu, o fader, er oprunden
 Din længfels blide høitidsstund,
 Ei mer af støvet læntebunden
 Din sjæl sig fryder mangelund;
 Nu hviler du i Jesu favn
 I sabbatshvilens trygge havn.

I livets vaar dig herren kaldte
 Ved aandens stærke pinseveir,
 Og sexti aar og jey man talte
 Dig i hans kaarne kjæmpers leir,
 Du freidigt vidned forjets tro,
 Som ene giver hjertedø.

Du var en mandig troens kjæmpe,
 Du kunde alt, blot vige ei,
 Din lyft var mørkets magt at dæmpe,
 Du vandred trolig forjets vei,
 Derjor indskrevet ftaar dit navn
 I livjens bog til evigt gavn.

Din kamp er endt, her er dit panjer,
 Din hjælm, dit fvaerd og stærke fskjold,
 Din bue, pile, fkarpe lanjer,

Som trodjed afgrundskræfters vold,
 Thi fra dit banner lued ned
 I flammefrift, „retfærdighed.“

Din fang er endt, her er din harpe,
 Hvori en fejersvælde laa.
 Din bøn og fang var baaben fkarpe,
 Ja ild og lyn i mørkets vræa;
 De var din vandring's aandedrag,
 I dødens fjidste aarefag.

Nu er du himmelborger vorden,
 Men oldings hæderskrans paa jord,
 Nu bær du vidnefarens orden
 Og bænfes ved martyrer's bord,
 Thi du af kampens tummel kom
 Med feir til himlens helligdom.

Nu triner atter ved din fide
 Saa englelig, saa glad og prud,
 I høitidsfrud, i flæder hvide
 Din fromme viv og ungdomsbrud
 Og nymmer paa fin himmelgang
 Med dig en liflig frydefang.

Gjenfundet har du fskendfaren
 Og elffte af din flægt og blod
 Og dem du rev fra fhyndefnaren
 Og ledte frem til forjets fod;
 De nu i vennemødet ftaa
 Med livets høitidsflædning paa.

En verden ny Guds folk opringer
 Af plat utænk'lig herlighed,
 Al jordisk usselhed forsvinder,
 Guds børn der bo i salighed,
 Der fri fra muldets kvalme jøb
 Ei noget hindrer hjælens løb.

Farvel der aldrig, aldrig lyder,
 Der alle taarer tørres af,
 En dag der gryr, en vaar frembryder,
 Et liv foruden død og grav,
 Et liv, som ingen aned her,
 Forjættet dog de fromme der.

Et himmelslys der engang daled —
 En afglans blot — paa Thabor ned,
 Dog død'lige det saa henbaled,
 De glemte alt i fryd og fred,
 Apostlen ogjaa syner saa,
 Som sind og sandser overgaa.

Genrykt i forsmag paa den glæde,
 Som hist de frelste forestaar,
 Guds børn af fryd her ofte græde
 Af himmellængsel syg og saar
 Og skue op fra jordens muld
 Mod himlens høid forventningsfuld.

Tillykke da, udvalgte sjæle,
 Tillykke far, tillykke mor!
 Ei magter død'lig tunge mæle

Der salighed og fryd jaa stor,
 Ei engle selv den tolke ud
 Blot juble, „hellig er vor Gud.“

Men naar fra himlens høid I skue
 Til fordums bo og menighed,
 I glædes vist naar troens lue
 Søit flammer af Guds hjærlighed,
 Da høres jubel, fryd og klang
 Og venneforets takkefang.

* * *

Hav tak, o Gud, for livets glæder,
 Men mest hav tak for far og mor,
 For deres fromme liv og hæder
 Og rang blandt dine vidners for,
 Hav tak for helgenkronen prud
 Og store minders fagre sfrud!

Meridean, Wis. Mai 1908.

Til nordmænd og numedøser.

Nu kommer staute nordmænd
 Baade fra øst og vest,
 de skal til Minneapolis og feire
 mor Norges jubelfest.

Ømme strenge vil dirre
 i hver en hjertevraa,
 mens vi opfordres at mirdes
 landet kag bølgen blaa!

Kom, du gjæve landsmand,
ræf os din næve god!
Bed du, at store minder
maner til virksom daad?

Nu, da vi ved vi ere
rundne af kraftig rod,
hør det os ogsaa at være
Amerikas hjerterod.

Ovenstaaende vers er maaske af de slags, som har „gjort sig sjæl;“ men de indeholder en tanke, som vi vil bide mærke i. Det er den, som agter og ærer sit fædreland og sit folk, med andre ord, holder sin fædrearv og sine fædreneminder gjæve, som har de bedste udsigter til at bli en god borger og patriot i sit adoptivland, ligeaa vidt som en god søn, der agter og ærer sit barndomshjem, har de bedste forudsætninger til at bli en god grundlægger af et nyt hjem.

Den 17de mai og Norges hunderdeaarshfest staar for døren. Det blir baade første og sidste gang i vor levetid, vi har anledning til at delta i en saadan fest. Det skulde derfor synes upaafræbet at opfordre norske folk til at være med og hædre sin nation ved at møde op til fest. Men naar man ser, at der i mange af de store byer i Nordvesten foranstalttes 17de mai-fester, saa kan det let forvilde folk, saa de glemmer, at det kun er ved at holde sammen og møde paa fairgrunden i Twillingherne, at vi kan vise verden vor samlede styrke og feire mor Norges frihedsdag paa en storartet maade. Tænk hvilken ære for en saa liden nation som den norske er, om vi kunde komme der saa mangfoldige, at det blev en af de største folkefester, som er feiret i dette store land! Vi skulde vise verden, at det ikke er en nations størelse, men dens opløsning og patriotisme, der er dens styrke.

Nu vil vi til denne fest saa samlet ting, som kan vise vore fremstid og vor kultur her i vort nye land, og blandt disse ting er det fornemmelig portræter vi vil saa samlet. Kjære tag eder sammen, norske mænd og kvinder, og saa tat portræter af eders familie og eders hjem og omgivelser, farm veivis, landskabs-viøvs og fremfor alt portræter fra pionertiden, dens folk, huje og viøvs og jend saa disse portræter til National Committee, 218 McKnight Bldg., Minneapolis, som vil ordne udstillingen.

Lad ikke numedølerne staa tilbage i dette „picture gallery,“ men jende saa mange, at komiteen ikke ved, hvor de skal gjøre af dem! Vi kan vist saa ordnet det saa, at portræterne efter udstillingen kan benyttes ved udgivelsen af vor numedals-historie.

Numedølernes aarshøde under 17de mai-festen afholdes i en af bygningerne paa Minn. State Fair Grounds den 16de mai. Der vil bli sørget for gode talere og musif; men paa grund af, at vi kun har en dag til vor raadighed, blir meget af tiden optat af forretninger og valg af embedsmænd. Der blir opgjør og resultat af mindegaveindsamlingen og diskussion over de antagelse af de regler, der skal bestemme vor gaves uddeling og bestyrelse i Norge. Det er altjaa baade vigtige og interessante ting, som skal afgjøres, og numedølerne vil ikke svigte, men møde frem i flok og følge. De to andre dage af mødet vil hovedkomiteen sørge for vor underholdning og den blir ualmindelig storartet. - Saa skal vi i flok og følge bort og besøge de andre „nationer,“ saasom hallinger, telemarkinger, valdrijer osv. og se om de hærer sig stikkelig ad ved en høitidelig anledning. Og naar vi saa jaar jeet og hørt paa alle disse storkarerne baade fra Norge og Amerika og jeet, hvor mangfoldig den norske nations repræsentanter er her i landet, reiser

vi hjem med helt andre tanker og syner paa os selv og vore omgivelser og opgaver i livet, end vi før havde.

Altjaa velkommen til nordmændenes store hundreaarsfest den 17de mai 1914!

D. D. Enestvedt,
sekr, for Numedalslaget.

Sacred Heart, Minn.

Valdrislaget i Manfred, N. Dak.

Redaktøren ha bedt um referat ifraa Valdrislage i Manfred 29de dec. 1913 o her kjæm dæ paa Valdris vis. Valdrisdialektu sfa vera har o førstaa o værre endaa o læsa, seiist dæ. Gangaang e va skulemeister o tala mæ hødno paa kyrkjegjølve paa valdrismaal sa presten: Seg vilde ikke ha forstået det hvis jeg ikke kunde thyf. Men daa brukte e lange or, som erfaringheit, langsamheit, akkurat osv. Skulde du, læsar, no sjyt maatte lære thyf, før du kunna læsa dette so vart dæ ei sæl plage.

Dæ va likejo ein usagt tanke hjaa desje Valdrijo so leva rundt Manfred, at me inkje skulde ha nofo lokallag i dette minnerike aar, 1914, men læta rum o al ti aat desje lag so ha meir national o bygdelags samband ve je, dæ so slike lokallag alder kan faa. Men so kosele kan dæ neppe bli ve storlage. Her kan heile grænde samlast — far, mor, hødno, tenara o andre bygdjfolk. Te desje lage kom Mussera, Dyffera, Genkia; nofo me inkje hadde vilja, men so sef me daa nok mat, o daa va dæ berre bra.

Kjømeistarn uplyhte, at te desje lage inkje va raa faa rakasjif, gamalst o spekjød ifraa gamlelænde, før gamle Mor Norge venta so mange gjæve gjæste i 1914, o dæ skulde bli eit syn dæ du, derjo ho daa seff forlite mat. „Men kjømeistarn

sa, han trudde, dæ va nofo sildepsæla lakflauvidu taa nofo jeita, graut i dyl, lefjeklining o kausje lite vetta hallingbrim.

Te bejyne mæ spæla orkestre o kjældarjveinadn var rundt. Sa dæ æ fant, summe seia at ungdommen her i lande æ kje te anna æn danje o kritijere: men her kunna tu sjaa ungdommen kunna moroe us gamle. Ve desje lage spelte dei eit teaterstykkje. So dæ heitte kan vera dæ jama, men dæ foreslitte kostlein den norfke kjastn kan bli burtrangde ner dei-no i vor ti sfa je ungradn navn. Dæ sælt og, fo dei ha o bæra paa, denne nye slette, so kjenne dei ha røtadn jine heilt tebafe i gamla norfke slegte o ha arvtafe ein slet go gamal kultur. Dei maa kjenne det paa je, at navne inkje sværa te manne. Desje so spelte hadde inkje nofo jørbrængde navn, endaa hadde det før us, so høirde paa, værte sælt ironisk. Men dei høro navn jo Mijs Rogne, Mr. Braaten, Mijs Nordtrop, Mr. Gladheim, Mijs Sedahl, Mr. Masan, osv. o derjor va heile spæls komisk, o mæ log gott. Men mæ maatte tænki paa han vesle Knut so sfa heite Kliten o Curtis, Marit sfa heite Maggie o Morris, Kari sfa bli Kørnel o Kristen te Chrijes. osv.

Ve minnatsbel sef mæ mat hjaa Valdrisvenjølfo, o det tok fji dei længji o mætte ei tvo-tre hundre. Dei sef sett in ei nofre ekstra krakka, breide so ei papirille over fange paa for o ein o derme hadde dei bor so inkje høgna, osv va det berro o ause nepaa aat je. So har det te me tala. Dæ va fji so val at kjømeistarn kan syngji fraa o te bords no, so i gamal ti i Valdris. Han ha værte so „temperance“ no sfa kjøpsæle me al stygheit i je kom i bruk, at han inkje kan syngji „Gav taf o Gud evindelig for øl og mad saa rundelig.“ O so staar fji desja vefe i sælmeboken, seie han, o han maa vel beta det, sfa han æ kluffar ogjo. E trur no dæ e, at mæ maa sæta inatt den love so va ifruk i Norge mæ kongadn av Ynglingeætte styrde der. Den va slik, at for man maatte brngji maltøl, o e æ siffer paa,

at fjærringe heldan vilde hjelpe mann te me di, en ho vilde han skulde te Bismark o spinne „twine“ før ølløija.

Far aat bygdelago hadde jendt us ei varm helsing, so no bart uplesi. Han ska ha mykji tak for det. Den syfte so tala te us va hallinghøvdingen L. L. Quarve ifaa Jessenden. Han ha nok vorte meister te moroe sølk paa møto han. Han fortædde mange stubba paa ein fire-fem dialekte, men mø bart reint forundra ober, at han tørde herme ette Valdrijo. Mø norffe kan jnu tunga i munne, mø, o daa tala ho engelsk. Njømeisteren forestilte so Mr. Frank Bowers. Han tala te æris for di amerikanffe o norffe slago. Derette jøngo mø „My country 'tis of thee“ o „Ja, vi elsker.“ Men mø valdrija æ fji lif fjiyro, at mø ta det bedste fyrst. Nordlændingen, S. S. Dngstad, bart „falla“ paa. Ja, e ha so østo jagt, at han ska leta valdriksvenfølke ifred, men no prøvde e gje hono nofo „hints“ um nordlandskvinsfølke. E fortædde fo e hadde upjalvert paa ei reise te Nordland nofre aar sia. E ha høirt, ja e, at høgt te fjelds o langt mot nor ska følke vera vakraft. Daa e kom te Trøndelagen, ja nokon, at dei va vakraft ved Ramsos, o daa e kom der, ja dei at jentudn va vakraft ve Mojsøen, o daa e kom der, ja dei, at dei va allervakraft ved Tromsø, men daa tørde e inkje reise længer, men no ska e fere stille før dikkan ein so æ ifraa ei øin uttasør Tromsø, ja e, mota. Men trur du han brydde se um fo e ja daa? Han tok fat so sedvanle: „Dg kvinderne i Valdrijs, de er som — O no prøvde han endaa o forsøre den skiffelige ungarl Frank Bowers. Ja, dæ fji nofo undraft paa, at Dngstad æ bedste talaren so mø ha paa lang lei, ner han har fleke ebno snaffe um so „Kvinderne i Valdrijs“. Han ga us ogjo eit par stubba paa nordlandsmaalet, o sia tala han um mange guta som Bang o Tore Sund, m. fl. No bart jalen rydda for oversjødige kraffa, o folk skulde vise fo spræke o jpretne dei vøro. Men her kom nok den Amerikafødde ung-

dom te ligji ette me jeno two-steps o three-steps. Dei kunna nok fji samlikjast me flekespringdansara so'n Nils o Marit, Gullik o Gro, Arnt o Guri, Ole o Per, Gaakun o Gelebor, Andris o Anne.

Est du trykji dette i Samband, hr. redaktør, so maa du nok verja me imot hono Norstog Noristogun.

Kulturperioder.

D. D. Enevøedt.

Et folks, jaavelsom det enkelte individs udviklingsstrin kan for en stor del bedømmes efter deres huse og bekvemmeligheder. Saaledes kunde man uden større feilagtighed gjøre sig begreb om Nordmændenes udvikling i Amerika ved at bedømme deres husevære fra tid til anden. Og ligesom man inddeler tiderne for verdenshistorien i flere perioder, kunde man ogsaa inddele tiden for Nordmandens bebyggelse af Amerika i perioder. Man vilde da kunne inddele tiden omtrent saaledes: 1. Teltperioden. 2. Skjelderperioden. 3. Loghusperioden. 4. Framehusperioden. 5. Paladsperioden.

De fleste af vore norske pionerer har gennemgaaet nogle af disse perioder, somme alle. Paa nogle steder hvor der var folk at komme til, som allerede havde faaet istand etflags husevære, slap man at gennemgaa første grad, ja i den senere tid, slængte man sig vel ogsaa undda anden og tredie grad. Men regelen var dog at pionererne maatte gennemgaa dem alle, for at graduere som fuldblods norsk-amerikaner.

Med sriveren har ogsaa den ære, ialfald at ha været med at gennemgaa alle disse grader, sjønt hans husommelse ikke rækker tilbage til den første periode. Mine forældre levede i covered vogn, indtil de fik gravet en jordfjelder omtrent 12 fod square, med jordgulv og jordtag, til at bo i. Her levede de

omtrent paa samme primitive maade, som paa fæteren i Norge; Kreaturjel var det helst de jyslede med. Min onkel gif vel ogsaa i de tanker, da han en kvæld efterat ha ledt efter creaturene i det høie græs og ikke fundet dem kom hjem og i al trofaldighed spurgte: *Wra 'kje kryture kømne heimatt enno? & tænkte dei hadde vøre kømne paa sætre sry me.*"

En ny kjælder, med bordklædning paa væggene og bordgulv og nogle „qvarv" log ovenpaa blev siden gravet paa et mere beleiligt sted men jordtag maatte endnu i mange aar gjøre tjeneste. Det var noksaa hændigt for jmaagutten at komme op paa, og her lavede han til baade ager og eng ved at pløie med en „hoe" og saa hvede og plante korn som dog ofte tørkede ud af mangel paa god **lund**. Det var dog nogenlunde befyttet for hønseens herjinger deroppe, men da efter nogle aars forløb jordtaget maatte vige plads for et mere moderne „hingle"-tag, blev det ogsaa forbi med agerdyrkningen paa taget. „Silerne" maatte flyttes bagenom huset, men nu blev det sliq ødelæggelse ved hønseherskabet, at foretagendet maatte opgives.

Senere undergik kjælderen atter en forvandling. Den blev muret med solide stenvægge, til underkjælderen, og mange „qvarv" log tømret ovenpaa til levingshus og et stabur af bord sat ind til den ene ende, saa nu blev det et af de største huse i nabolaget. Det var stort nok til „Meeting" hus og mange ere de gange som gudstjenester blev holdte i den beskedne loghytte. Om sommeren blev dog disse helst holdt ude i skoven, da huset oftest blev forlidet. Der var lavet en platform til talerstol mellem fire „baswood" træer og baade barnefester og andre sammenkomster holdtes her. Da var det interessant for jmaagutten at se nabogutterne komme i deres bedste klæder som dog ofte var nok saa rare, om sommeren hørte ikke sfo med til beklædningen. En tyk, fed en, som fulgte far sin til mødet havde hverken helgeklæder eller sfo eller hat paa, men faderen forkla-

rede at „han Slaves gaula so idag, atte e maatte taf'an mee me lisevæl!"

Endnu en metamorphosis maa husværet gennemgaa. Nu blir det gamle loghus gjerne klædt udenpaa med tynde eller tykke bord og taget i brug til kjøkken og en ny del byggt indtil, til „fine-room" og bedroom og nu ansaa man sig som aldeles færdige, ja overflødig forsynet i husveien. Nu maatte man ogsaa ha lidt møbler til sinrommet, en kommode, et sæt skikkelige stoler, en ny seng og, naar det var overlag gjildt, et orgel! Sa, tænk hvilken ødselhed. Men hvor har ikke disse nutildags simple ting bragt henrykkelse og glæde ind i de fordringsløse hjem i forbums dage, maasse mer end et \$500 piano eller en \$1000 automobil gjør det nu.

Saa vokser imidlertid barneflokken til, man faar mere hjælp og, som oftest bedre raad. Men kravene vokser ogsaa og naar en af naboerne nu lægger ivei med at bygge et prægtigt nyt hus, hvis størrelse og udstyr man ikke har set mage til i nabolaget ja da begynder frame-huset at se saa lidet og puslint ud og man føler man har raad til noget bedre, ja man maa bygge hvis man skal følge med de andre. Alle kræfter sættes nu i bevægelse, alle midler udnyttes, og om kort tid reiser der sig et palads, som er moderne i alle maader, maasse udstyret baade med heating plant, water system og belysning. Spøiden af udviklingen er nu naaet og det bringer os omtrent ned til vore dage. Dette er saa omtrent evolutionen af husværet blandt nordmændene i dette land.

Lykkelige da de mennesker der har lært at forstaa, at kun den kan være tilfreds med sin lod i livet som er fornøjet med hvad han har, istedenfor at være misfornøjet over hvad andre har! Ellers vil den velstaaende norske amerikaner i sit flot udstyrede palads, være at beklage fremfor den nøjsomme og frivillige, og end tarveligt udstyrede loghusbeboer for 50 aar tilbage.

En træsfhistorie fra gamle dage.

P. T. P. Ederklep.

Mange aar siden, da vi hver højt holdt paa med at træffe med en gammel Tornado Apron Thresher og Down Power, blev vi en højt da vi begyndte, udsat for nogen af de værste skurkefregere en træfker kunde bli gjenstand for. Min bror Knut eiet halvdel i maskinen, og gamle Wilhelm No den anden halvdel. Wilhelm var ikke selv med, men hans sønner Hans og Lars var med. Alt var godt og vel. Vi havde nok af heste og hjælp, og det var mest for vor egen træfking vi holdt paa dermed; men vi brugte at træffe noget for naboerne, jaavidt vi kunde gjøre det — en tre eller fire uger hver højt. Det var i 1881 det hændte som jeg nu vil berette.

Vi havde netop begyndt paa vor første job og havde ikke stort mer end en halv staf igjen ved middag. Det var paa P. M. Blakstads farm vi da var og Hans No brugte da farmen men bodde ikke der, saa at vi reiste ud til No til middag en halv mils vei fra stedet. Da vi aldrig i vort naboskab var blit udsat for noget galt reiste vi alle, og kom til ret tid tilbage for at gjøre resten. Hestene blev sat for poweren, alt syntes være i orden og vi begyndte. Det første vi vidste af gif der noget gennem maskinen og slog ud eller frøgte tænderne i cylinderen, saa vi maatte stanse og rette paa skaden det bedste vi kunde, og vi begyndte atter. Men det samme gjentog sig snart. Vi begyndte da at undersøge havrebaandene, og fandt til vor forbauselse at nogen havde været der og stukket stene, afbrudte cylindertænder og bolter og lignende fra vor toolbox, ind i baandene. Det var temmelig farligt for den som feedet maskinen, thi ret som det var blev stykker slængt tilbage med stor fart. Heldigvis blev ingen truffet. Vi maatte sætte nogen til at forfare hvert havreband, som gif gennem maskinen. Saaledes

fandt vi og tog ud størstedelen af gjenstandene, men nogle gif dog ind. Vi blev arbeidende hele resten af dagen med det lille som var igjen.

Vi trodde det hermed skulde bli slut med vanskeligheden. Men det var ikke saa vel. Næste sted vi træfede var hos Tor Rjøsa, og der gjentog det samme sig to gange mens vi var der, og to gange blev alle bæltter som tilhørte maskinen, skaaret i stykker. Vi blev hos Tor tre dage, og prøvet at saa hans træfking gjort paa en maade. Hadde vi reist fra ham vilde han ikke funnet saa nogen anden til at gjøre træfkingen for ham. Det bedste vi kunde blev dog daarligt gjort, thi maskinen maatte drives saa aaben som mulig. Det var noget af det harmeligste jeg har gaaet igjennem, og det var et under at ingen kom til skade. Vi brækket alle vore concaves, og maatte til imeden for at saa dem boltet sammen igjen.

Saa flyttet vi til Mikkel No. Der traj vi paa blot saa stykker, saa vi kom ganske bra fra det der. Ligeledes de andre steder hvor vi arbeidet. Vi blev ikke mer antastet paa den maade, og det vilde ikke blit hyggeligt for ugjerningsmændene om de var blit grebne.

Næret efter tog vi alle mulige forjigtighedsregler for at pasje dem op, thi vi hadde en anelse om at de vilde maasse komme igjen. Det gjorde de dog ikke. Men saa heldig som vi, var ikke Tor Rjøsa. Det saa ud som om han var den de helst vilde gjøre fortræd. Straks efter vi hadde træffet for ham, altjaa aaret forud, da vi hadde været udsat for skurkefregerne, saa begyndte spetaklerne der igjen. Først begyndte farmredskaberne, jaasom ploge, harver, hesteriver, osv. at skifte plads. Noget af det gjemtes bort, andre maskiner blev draget ned i grøfter og „sink holes," saa det var et helt besvær med at saa dem op igjen. Til afveksling skar de istykker sælerne paa stalden, og to gange blev hans udhuse og en halmstak sat varme

paa, men heldigvis blev det ved naboers hjælp slukket, førend alt var nedbrændt. Men vi maatte holde vagt hele natten, saa det ikke skulde faa anledning til at flamme op igjen. Nu begyndte vi for alvor at indse, at noget maatte gøres. Til trods for, at vi flere nætter havde været paa udfig efter skurterne, havde det hidindtil ikke lykkedes os at fætte dem. Vi begyndte at søle os utrygge i vor ellers saa fredelige nabolag, og især var det trist for Tor Rjoja, som aldrig kunde søle sig tryg. Saa fik vi udspurgt en mand, som gav sig ud for at være detektiv eller agent for Pinkerton Detective Agency. Han kom, og Tor Rjoja, min bror og jeg indgik da i en mundtlig kontrakt, som gik ud paa, at hvis han kunde opdage skurken eller skurfene skulde han faa \$300, \$25 kontant og resten, naar arbeidet var gjort. Jeg husker endnu, at jeg sa til ham: „Show us the men who did this mischief and prove them guilty and when that is done you shall get your money, and if you do not find them you will not get more than \$25 that was paid down.“ Det var tre af os tilstede og han var alene. (Forf. mener vel, at han havde to vidner. Red. anm.) Han drev da rundt her i fire maanedes, men fandt ingen af dem. Hans eneste udbytte af efterforskningen var, at han fik lurret til sig og tillegampen sin fri kost og logis, og dette gjengjeldte han ved at sætte jplid og uvenskab blandt folk, saa alle i nabolaget var mer eller mindre fiendtlige for hans skyld. Da det led saa langt som ud i februar, syntes han ventelig han maatte gjøre noget forat tjene pengene, og saa lod han 3 mænd, alle amerikanere, indstævne for Justice Court, men først forsøgte han at saa narret os til at underskrive klagen, men det er jeg glad over at vi ikke gjorde, saa den sag fik han selv besørge. De tre mænd blev altjaa stævnedes og maatte gi sikkerhed forat møde ved grand jurien ved næste tingsperiode i april 1888. Jeg maa nu opløse, at mens denne lille sag stod paa, var jeg ikke hjem-

me, men i besøg hos min søster Kari og hendes mand, Kristian Glesne i Green Co., Wis., og jeg kom hjem samme dag som sagen var fore i retten, og glad var jeg at hverken min bror eller Tor havde underskrevet klagen eller havde noget med denne sag at gjøre. Dagen efter kom vor „smarte“ detektiv til mig, fortalte hvad han havde gjort, at han var færdig med sit arbejde, og at han nu vilde ha sine penge. Jeg blev nu lidt fint og mindet ham paa hvad overenskomsten var, at vi var rede til at gjøre vor del, naar han havde gjort sin, men at han fik værjaago vente til april term of court, før han kunde kræve noget. Han blev da temmelig gal og ophidset, men det hjalp ham ikke den gang. Da sagen kom frem for Grand Jurien, kunde ikke det ringeste bevises mod dem, og resultatet blev, at sagen blev kastet ud af „Court“ og vor bedste detektiv maatte bite i det jure æble og fik ingenting for sit bryderi. Vi var naturligvis vel fornøjet over, at han ikke fik narret os til at betale noget, som han ikke tilkom. Siden den tid har jeg haft min egen mening om detektiver, som driver rundt paa hesterygen. Jeg tror neppe jeg kommer til at benytte mig af disse herrers hjælp oftere, om jeg skulde trænge til sligt arbejde. Det eneste gode ved sagen var, at siden den tid har vi ikke været udsat for slike skurkestreger, og jeg haaber, vi aldrig faar høre om flere. Men det rareste af alt er, at ugjerningsmændene blev aldrig opdagede. I saa henseende hadde de ogsaa lykken med sig. Hadde vi faaet tak i dem den gang vilde de faaet en medfart, som de ikke vilde glemte paa en god stund. Men det var kanske bedst, vi ikke fik fat i dem; thi man gjør ofte galt, naar vrede og raseri faar overmagten. Vi var vel bevæbnede i de dage. Jeg ved ikke hvad de andre tænker, men selv er jeg nu, efter mange aars forløb, glad over, at de ikke meldte sig, naar jeg om nætterne laa ved maskinen og ventede paa dem.

Mindegaven til Valdres.

Ja nu tror jeg vi Valdreser burde begynde at bevæge os litt for at jaa vækktet interessjen for en mindegave til vor fjære Valdresdal.

„Samband,” som er bindeledet mellem alle bygdelagene, bør ikke være bange for at bringe saken frem, da det ikke længer vil hindre hverken den nasjonale mindegave eller andre mindegaver.

Se hvad Hallinglaget har utført. Spillet herligt mindesmerke har ikke disse tapre mænd sat op for sig og sin fødebygd. Jeg maa virkelig ta hatten av for Hallingerne og gratulere dem med det storartede resultat.

Tror J, gode Valdreser, at vi har hævdet vor ret og opbevaret vor tradisjonale værdighet som det ældste av lagene? Jeg tror det neppe. — —

Saken er nu at jaa utnævnt hæderlige og rettskafne mænd til at foresmaa indsamlingen. Dette kan jo ordnes paa Valdreslagets forretningsmøte kommende jekstende mai.

Jeg tror at der burde samles et urørligt fænd hvis renter hvert aar kunde utdeles til ubemidlede lærelystne ungdommer for videre utdannelse. Dette vilde være en stor hjælp for vor fjære fødebygd, hvis vi bare kan realisere denne tanke, og det kan vi om alle hjælper. „Mange bæffe smaa gjør en stor aa.”

Det er jo ungdommen, et lands fremtid er avhængig av, da disse unge snart skal avløse de ældre. Har da disse faaet en god utdannelse, vil det snart vise sig i bygdens og landets fremgang. Har derimot de styrende liten eller ingen utdannelse faat, ja, da blir styringen ogjaa derefter.

Jeg for min del tror, at de fleste herreder i Valdres nu er

i jaa gode økonomiske forhold, at de lettelig kan ta vare paa de gamle som trenger hjælp. Det er ikke min mening, at frænke de ældre, nei, langt derifra! — Hvis det ikke var for deres slit og strævsomhet jaa kunde ikke vi ha glædet os ved jaa mange gode ting som vi hadde i guttedagene; for eks. frihet, gode skoler, sund religion, gode hjem, gode veie m. m. m. Nei, tværtimod, jeg tror vi skylder de gamle stor tak for hvad de har utrettet for os.

Mange tror det nu er forjent at tænke paa en mindegave for Valdres til den syttende mai. Rigtignok er det tilfældet; men der er jo en anden tid som vilde være passende for vor gave; nemlig julen 1914. Alle som kan gir de gaver ved den tid. Vilde det ikke være storartet om vi næste jul kunde overrække Valdres en større sum penge som en liten erindring fra hendes utvandrede døtre og sønner? Selv om pengene kommer litt sent, jaa vil de være like kjærkomne og gjøre lifemeget godt.

Jeg henstiller til styret for Valdreslaget at opta jamme til behandling paa møtet 16de mai dette aar.

Jeg er sikker paa, at der ikke er en ægte søn eller datter av Mor Valdres som ikke vil være stolt av at være med at jende en liten erindring hjem til sin fødebygd. Hvis hver en gav en dollar jaa vilde det jo være en pent liten sum at begynde med.

Har jet efter i alle de norsk-amerikanske aviser jeg har faat tak i, om ikke en eller anden skulde ta kraftig tilorde om denne sak men har ingenting fundet.

Selv var jeg bundet til at arbeide for den nasjonale mindegave, da jeg blev utnævnt til sekretær for Chippewa Co., Mindegavekomite, men nu er jeg fri og agter at støtte Valdresgaven alt jeg formaar.

Med de bedste hilsener til „Sambands“ redaktør og dets mange læsere.

Jngvald W. Stevens.

Cooperstown, N. Dak., 17de april 1914.

P. S. „Skandinaven“, „Decorah Posten“ og „Valdres“ bedes velvilligst om at inta ovenforstaaende. D. S.

Nv mangel paa plads har vi maattet ændre litt paa manuskriptet: fjernet litt og forkortet noen sætninger.

Samtidig kan oplyses, at denne sag var oppe til behandling ved forrige møte, og det syntes at være den almindelige mening at meget vilde vindes ved at vente litt med Valdres gaven.

— Red. anm.

Til Valdrijerne i Amerika.

Som det vil erindres blev der paa Valdres Sambands aarsmøde i 1912 og nærmere bestemt paa aarsmødet i 1913 at der i Norges jubelaar 1914 ikke foretages nogen særskilt indsamling for Valdres, men at Sambands medlemmer opmuntres til at støtte den nationale mindegave.

Denne sag var flere gange drøftet i møder af Valdres Sambands styre, og naar det besluttede at fremstille et saadant forslag paa aarsmødet, saa er grunden dertil indlysende. Styret vidste godt, at om der var sat igang en særskilt indsamling for vore hjembygder vilde deltagelsen fra Valdrijer i Amerika blevet mere almindelig og bidragene maaske ogsaa større. Paa den anden side stod hensynet til den nationale mindegave og de mænd, som under nok saa liden paaskjønnelse ofrede deres tid og bedste kræfter til fremme af en fællessag. Og det var dette hensyn som afgjorde Valdres Sambands stilling til sagen.

Naar vi nu har den fjendsgjerning for øie, at flere bygdelag har udrettet store ting for deres respektive hjembygder, er

det ikke at undres over, at der rejser sig spørgsmaal og delvis klage over visdommen af denne Valdres Sambands beslutning. Flere mænd har i breve til Sambands sekretær udtalt, at de gjerne vilde været med og ydet noget til en gave for Valdres, og at de synes det er til vor forkleinelse, naar intet er gjort i den retning.

Dette er en prisværdig følelse, som vidner om hjertelag og kjærlighed til barndomshjemmet. Eventyrlysten og drømme om lysere fremtid i Vesterheimen drev mange af os bort i vor ungdom, men den vakre Valdresdal og slægten, som trofast blev hjemme er fremdeles i kjær erindring. Og det er en vakker tanke, om vi herover slog os sammen for at jende Valdres et verdigt minde om dalens udvandrede sønner og døtre. Om Valdres Samband ijsor ikke vilde gaa iveien for den nationale mindegave, stiller sagen sig anderledes nu, naar mindegaven er ligeved at afsluttes. Og det har mindre at sige, om vor gave til Valdres blev ydet i 1914 eller 1915.

Valdres Sambands aarsmøde er nu nær forhaanden, og det vil da være anledning til at behandle denne sag. Skulde tanken vinde bifald, kunde man vælge en aktiv komite til at forestaa indsamlingen og om muligt burde formen for en saadan gave allerede bestemmes paa aarsmødet.

I denne forbindelse vil det være paa sin plads at meddele et uddrag af et brev som for en tid siden modtoges af Sambands president fra distriktslæge Harald Nyche i Vestre Slidre. Om inæver er det ialfald en sag som er værd at overbeie:

„Eg har set det har vore so mykje tvil um saki derburte, um „Valdresarne“ derburte i de heileiake skulde gjera noko med ei sergaava til Valdresarne herheime. Eg har set at mange helst har vore mest huga berre aa vera med i den store nationalgaava og ikkje bry seg med noko ser før Valdres.

Det er so, har eg set, at dei „Valdresar“ som har vore huga paa

aa gjeva nofo til Valdresdalen har vore i tois um forleis dei skulde bruta gaava eller gaavorne. Det er grunnen til eg vaaget meg fram til Vestre Slidringar derburte me det barn me Slidringar her-
heime her under hjarta vaart.

I heile Valdres finst det ikkje eit sjukehus, ikkje ein liten sjuke-
heim, der eit strøpelegt menneskje kann finna den kjærdom eller
den pleia som berre eit godt styrt sjukehus kann gjeva.

Dette er ikkje rett og godt for deim som lider.

Denne planen er daa teke upp her i heradet. Og sjukeheimen
vaar hjem med tid og stunder. Det gjeng smaat, men so langt er
me daa komne at til vaaren ligg timberet uppe paa bakken her. Ar-
beidet vaart for ein sjukeheim for vanlige sjuke har me parra saman
med det offentlige sit stræv for aa trengja tuberkulosen attende. Sju-
kehuset vaart blir derfor ein kombinera tuberkulose og vanleg sjuke-
doms heim, som me har god von um aa fra eit bidrag til av Opplands
amt.

Allso me tenkjer, me Vestre Slidringar, aa faa reist denne hei-
men. Det er Vestre Slidre sjukepleielag som har teke arbeidet upp.
Det vert nok strævsamt for oss aa vinna fram med denne byrten, men
me har no vaaga oss so langt at det lyt gaa. Og me bed Dykk ikkje
um hjelp.

Men det er andre, som bed. Og det er dei som lite eller intje
har aa betala med naar dei treng aa faa den hjelpi som sjukeheimen
er etla til. Vore det nofo aa faa fra Dykk til deim? Vore det nofo
aa faa til hjelp til aa betala med? Har De til ein friplafs eller 2
for sambhgingerne Dykkar? Daa me har tenkt aa vilja prøva aa
gjeva ein sjuke alt det han treng for kr. 1.50 til dagen, ser De det vert
kring 550 kr. til aaret for ein friplafs og kr. 1,100 for 2. Og skulde
ein berre bruka rentorne av ein kapital til dette — ja so ser De sjølv
kva sum det vart!

Truleg vil denne sjukeheimen kunne faa plafs for andre enn folk
her ifraa heradet. Sjølvsjagt tok me daa gjerne imot deim um me og
daa truleg maatte setje dagpengarne nofo høgge.

Ja her har De V. Slidre sjukepleielag sitt barn. Laget har vel
so 200 medlemmer. Har De nofo høve til aa gjera nofo for oss vore
me sjølvsjagt svært tallsame. Og er det so ikkje, so lyt De undskylda
at eg er komen slik i utide og plaga Dykk. Men De skynar meiningi
vaar var aa hjelpe Dykk utor dei vanskar me kanste tenkte Dyk var il

I høgvyrdnad

Harald Nyche."

Doftoren har viist ret i, at om vi bestemmer os for en saa-
dan gave til Valdres kan det være vanskelig nok at træffe en

fløg bestemmelse med hensyn til dens anvendelse. Vi maa
nemlig under enhver omstændighed vogte os for at give gaven
i en saadan form at drift og vedligeholdelse vilde blive dem
hjemme en byrde. I den henseende er doftorens plan baade
fsjøn og tiltalende, men den er for snæver til at kunne optages
af Valdres Samband. Paa grund af de skarpe kommunale
grænser kan „Vestre Slidre Sjukepleielag“ med dets hospital
saaledes som det nødvendigtvis er anlagt kun blive en lokal-
institution for Vestre Slidre. Det vilde derfor blive vanskeligt
for os som en organisation af Valdriiser at samle os om en sag,
som blot havde praktisk betydning for en mindre del af Val-
dres. Og at dele os op med forskjellige gjøremaal vilde neppe
bringe noget heldigt resultat.

Lad derfor nu alle interesserte Valdriiser tænke over dette,
og naar vi nu under de store 17de Mai festligheder holder vort
aarsmøde jaar vi se at komme til klarhed om denne sag.

M. M. Sundheim.

En indbydelsesformular.

Svordan man i gamle dage bad til bryllups i Sedalen i
Valdres skildres saaledes af Svar Sildjarnsstad i bladet „Val-
dres“:

Den, som skulde indby til brylluppet, var forfærdelig tid-
lig ude den dag. Kommen ind paa en gaard, stilled han sig
ved døren uden at ta luven af og læste paa rams følgende:
„Seg skulde ha et venligt bud og en venlig begjæring til dem
fra brudgommen M. N. (brudgommens fulde navn) og hans
fæstemø (navn), først og fremst til far og mor i huset, barn og
vilkaarfolk og tjenere, og saa mange, som fra huset kan slippe,
om de vilde komme til bryllupsgaarden forfærdelig tidlig bryl-

lupsmorgenen (her nævntes altjaa dagen, brylluppet skulde være) for at jaa en dram, lidt biteti og kaffe en kaffekop. Om de derefter vilde følge brud og brudgom til herrens tempel for at høre paa gudstjenesten og deres andægtige brudevielse. De skal gjøre samme tjenesten igjen, enten det er til møls eller mands, men allerhelst til glæde og fornøielse. Goddag og tak for jidst til husets folk."

Derefter blev han jaa bevertet af husets folk.

Ole J. Flaten.

Ole J. Flaten døde af hjerteslag den 27de februar i Northfield, Minn. Han var født 21de mars 1842 i Bang, Valders, af forældrene Jngvar og Rangdi Flaten. I en ung alder blev han uddannet til lærer og holdt omgangs-skole i sin fødebygd. 1865 blev han gift med Maren Nilsdatter Steile. De reiste i 1868 til Amerika og bosatte sig paa eget land i Goodhue County, Minnesota. Han holdt religions-skole i Bangs menighed til 1900 og var kirkesanger og menighedens sekretær i over 30 aar. I Town of Warsaw var han assessor i 17 aar. Hustruen døde i 1891, og i 1898 flyttede han til Dennison og i 1902 til Northfield. Han giftede sig i 1904 med enken Anna Seil, som overlever ham. Med sin første hustru havde han 6 børn, der alle lever. De er professor Nils Flaten, Northfield; Jngvald, der driver handel i Rolette, N. Dak.; Ole, lærer i Montana; Randine og Dorthea bor i Anoka, Minn.; og Sigrid i Lake City. Fra andet ægteskab Erik Rodolph.

Flaten er gennem Samband kjendt som en af det yndede bidragshdere. Han var en af Valdris Sambands første medlemmer og altid en trofast støtte af laget. Mange husker hans underholdende deltagelse i stævnerne, og han vil bli savnet af alle dem som havde den glæde aar efter aar at nyde samkvem-

met med denne livsfriske, staute Valdris. Hans død er os alle et stort tab. (Meddelt ved G. J. S.)

Jens O. Seltum, døde i sit hjem, Rolette, N. Dak. den 22de februar. Han var ældste barn af Olai og Anna Seltum, og blev lidt over 29 aar. Han var begavet og var uddannet forretningsmand. For noen aar siden blev han gift; men hustruen døde kort efter, og selv blev han daarlig og forværedes, indtil han tiljidst bukkede under for halstæring. Han overleves af forældrene og syv søskende. (Fra en paarørendes meddelelse.)

Valdrisstevne i Kristiania.

Valdrislaget i Kristiania ved Sr. S. E. Smeistad ber os oplyse, at lørdag før St. Hans afholdes Valdrisstevne i Norsk Folkemuseum paa Bygdø.

Et godt program er arrangeret — bydende paa taler, sang, musik og dans. Stevnet er tiltænkt de mange reisende og det gir især amerikanerne en ypperlig anledning til at komme sammen med Valdriser fra alle verdens kanter.

Valdris Sambands Styre har sendt til medlemmerne en opfordring til at ta del i 17de Maifesten og Valdrisstevnet 16 til 18 Mai, samt til at indsende billeder og gjenstande til den udstilling, som skal opføres i forbindelse med festen. Medens man saaledes sendte cirkulæret til Valdrislagets medlemmer har man gjort sig saa fri at sende samme skrivelse til de andre abonnenter paa Samband. Disse vil vel undskyldte Styret derfor. Blandt andet medfulgte et billede af Styrets med-

Iemmer; og det haabes at modtagerne vil bytte billeder derved at de sender fine fotografier ind til billedudstillingen i ovennævnte udstilling. Send dem til Valdris Samband, 218 McKnight Building, Minneapolis, Minn.

Liste over nordmænd blandt Wisconsin tropper i borgerkrigen.

A. L. Lien.

V.

15 Wis. Vol. Inf. fortsat.

Co. H—Knut J. Sime, Cambridge captein 17jan62 afsk 3mai62
George Wilson, Madison 2 lieut Co B forfrem kaptein 3mai62 senere major
Andrew Brown, Chicago 14dec61 1st lieut 7jan62 saaret Atlanta kaptein 27mai63 udm 10feb65
E. Williams Cornelius, Cambridge 3mars62 2 lieut 10jan62 1 lieut 27mai63 udm 13feb65
John L Johnson, Columbia Co 17jan62 afsk 15mai62 d Hillsboro, N D 1910
Martin A Erickson, Sparta 25okt61 1 sargt forfrem sargt major 18mai62 2 lieut 27mai63 fange Chickamauga 19sep63 udm 20april65
Gabriel Ager, Freeborn Co., Minn. 29nov61 d Jeff Barrack Mo 28aug62
Thorwald Anderson, Houston Co., Minn. 13jan62 afsk 5mai62
Ole Anfinson, Lodi 2okt61 forfl V R C 25mars64 udm 25sep64
Lars N Berg, Deerfield 22okt61 corp d Island 10 Tenn 22mai62
Stener E. Blistad, Christiania 21okt61 sargt 1 sargt udm 13feb65
Knut Bjornson, Cambridge 12feb62 saaret og fange Chickamauga d 4dec64
Christian E. Bolstad, Rising Sun 22okt61 saaret Stoneriver forfl V R C 7juli64
Gudbrand Christenson, Clearmount 28jan62 saaret Atlanta d 10aug64
Tobias Christianson, La Crosse 16feb62 fra Co A fange d Andersonville 18okt64
Frans Christopherson, Clearmont, Ia. 10jan62 d Island 10 Tenn 9april62
Lars O Dokken, Berry 2dec61 saaret Stoneriver d Nashville 1april63

Knut O. Dokken, Perry 23jan62 d Island 10 7mai62
Nels J. Eide, New Glarus 10feb62 corp saaret Stoneriver og Chickamauga forfl til V R C 25mars64
Nils Einarson, Perry 8nov61 saaret Stoneriver fange Chickamauga udm 20april65 Hillsboro N D 1906
Ole Evenson, Stoughton 26nov61 brevet capt juni64 udm 13feb65
Carl C. Evenson, Madison 5mar62 prin musician udm 13mars65
Andrew L. Fosse, Deerfield 7okt61 corp brevet capt 31dec62 faldt ved Stoneriver 31dec62
Ole L. Fosse, Deerfield 7okt61 wagner saaret New Hope Church udm 13feb65
Stephen L. Fosse, Leeds 2nov61 udm 13feb65
Andrew P. Gjerdee, Deerfield 20okt61 musician saaret og fanget ved New Hope Church d i Andersonville Prison 18juni65
Hans Gulbranson, Halfway Creek 2okt61 faldt Stoneriver 30dec61
Nils Halvorson, Christiania 12nov61 afsk 16okt62
Ole Halvorson, Sun Prairie 18nov61 saaret New Hope Church udm 20mars65
Abraham Halvorson, Decorah, Ia. 30dec61 afsk 6aug62
Evan Halvorson, Arendal, Minn. 28jan62 afsk 9aug62
Lars P. Hauff, Christiania 20dec61 afsk 10juni63
John Helgeson, Moscow 25nov61 udm 13feb65
Arne Helgeson, Clearmont, Ia. 20jan62 afsk 13feb65
Ole S. Haugnes, Clearmont, Ia. 10jan62 saaret Chickamauga og New Hope Church d Andersonville 18jan65
Ole Iverson, Elgin, Ia. 20jan62 forfl til V R C 4aug63
Markus Johnson, Columbia Co 10dec61 corp sargt d Corinth Miss. 22juli62
Wm. Johnson, Christiania 20dec61 corp saaret Resuca d Nashville 27juni64
Engebret Johnson, Primrose 17dec61 d Nashville 23dec62
Andrew Johnson, Sparta 27jan62 afsk 27juli63
Knut Knutson, Clearmont 27juni62 d Louisville Ky 16okt63
Erick Knutson, Clearmont 27juni62 d Island 10 14mai62
Hans C. Larmoe, Rising Sun 25juni62 udm 6mars65
Lars Larson, Michicott 5nov61 afsk 4nov62
Knut Larson, Leeds Center 27jan62 saaret Stoneriver d Nashville 18jan63
Halvor Larson, Durand, Ill. 30jan62 udm 13feb65
Soren C. Larson, Norway 12dec62 se Co C
Torger Larson, Deerfield 9feb64 saaret New Hope Church udm 20mai65
Ole Larson, Neshowoc 29feb64 fra E d Nashville Tenn 10dec64

Berge O. Lee, Deerfield 22okt61 corp udm 13feb65
 Sivert Lee, Deerfield 25jan64 fange New Hope Church og
 Chickamauga udm 24nov65 i K Binf
 Olaus H. Lokken, Madison 24sep61 sargt udm 13feb65
 Ole B. Lokken, Clearmont, Ia. 28jan62 afsk syg 22okt
 Tosten L. Mossefin, Cambridge 10okt61 saaret Atlanta udm 13
 feb65
 Knut Nilsen, Leeds Center 21nov61 fange New Hope Church d
 Andersonville Prison 30juli64
 Lars Nelson, Neenah 22dec61 d Nashville Tenn 25feb63
 Osmund Nerison, Perry 1dec61 afsk syg 6okt62
 Erick P. Oiene, Desota 25jan62 faldt 27mai64 New Hope Chch Ga
 Tobias Olson, Cambridge 18okt61 d Nashville Smars63
 Ole Olson, Stoughton 2nov 61 saaret Atlanta d Chickamauga
 10aug64
 Ingebret Olson Elgin 1feb62 d Columbus Ky 9sep62
 Svend Olson, Elgin 3feb62 afsk syg 6okt62
 Anders Pederson, East Troy 3feb64 udm i Co I 13 inf 29juli65
 Peter Peterson, Freeborn Co., Minn. 22nov61 saaret Stoneriver
 udm 13feb65
 Ole H. Rome, Rising Sun 25jan62 saaret Chickamauga udm 13
 feb65
 Andrew T. Rothe, Deerfield 20okt61 corp fange Chickamauga d
 McFarland 1906
 Sam Sampson, Leeds 2okt61 saaret Chickamauga saaret ved udm
 Thomas A. Sandvig, Rising Sun 26jan62 saaret Stoneriver udm
 13feb65
 Ellen P. Sime, Cambridge 23okt61 saaret Stoneriver udm 13feb65
 Gunder Sivertson, Primrose 2dec61 afsk syg 16dec62
 Astag Sivertson, Decorah, Ia. 6jan62 udm 13feb65
 Nils N. Slaaten, St. Ansgar, Ia. 15jan62 d Nashville 14feb63
 Sivert Starkson, Cambridge 2jan62 fange Chickamauga d Dan-
 ville Ga 3april64
 Christopher Sunday, Chicago 5dec61 afsk syg 20mai62
 Lars Thomason, Clearmont, Ia. 10jan62 d Columbus Ky 3nov62
 Thomas Thompson, Utica 28okt61 corp saaret Stoneriver afsk
 for saar 9juni63
 Andrew T. Thompson, Deerfield 15nov61 sargt d Island 10 22
 mai62
 Anfin Thompson, Hampton 15nov61 udm 13feb65
 Stephen Torgerson, Christiania 22dec61 afsk syg 4april 62
 Asbjorn Torgerson, Spring Valley 22feb62 udm 13feb65
 Iver Torkelson, Melrose 4dec61 sargt forfl V R C 20okt63 udm
 19dec64

Ole Torstenson, Christiania 14dec61 corp sargt udm 12feb65
 Herbrand Troan, Rushford 7dec61 d Bowling Green Ky 5okt62
 Ole T. Westby, Badax 25decc61 saaret Atlanta udm 13feb65 d
 16feb1890
 Co. G—Henry Houff, Stoughton 14dec61 captein se Co E
 Charels B. Nelson, Beloit 27sep61 1 sargt saaret New Hope
 Church 1 lieut 25jan63 udm 13jan65
 John M. Brown, Christiania 1nov62 fra sargt Co K 3 regt inf
 Wis Vol Recom 16dec62 til Co E a La Crosse 1864
 Arne Amundson, Clinton 8okt61 corp fange New Hope Church
 udm 18april65
 Anton Anderson, Clinton 6okt61 d Island 10 31mai62
 Christopher Anderson Martel 12nov61 d Island 10 20mai62
 Hans Anderson, Martel 12nov61 d Island 10 10juni62
 Lewis Anderson, Martel 5dec61 afsk syg 25sep64
 Ole Anderson, Wyoming 4dec61 afsk syg 30jan63
 John Anderson, Perry 8jan62 afsk syg 20okt62
 Lars Anderson, East Troy 16jan64 saaret New Hope Church til
 Co I 13 inf ved udm
 Fredrick Boyeson, Madison 4jan62 sargt udm 13jan65
 Olaus Brons, Belville 11nov61 fange New Hope Church d Ander-
 sonville 20jan64
 Albert G. Brown, Beloit 5okt61 udm 13jan65
 Matias Christenson, Clinton 3okt61 d Island 10 25mai62
 John Christianson, Viroqua 7nov61 d Columbus Ky 28sep62
 Elias Christopherson, Primrose 26nov61 saaret Atlanta udm
 13jan65
 Ole Colby, Primrose 3jan62 udm 13jan65
 Joseph L. Deremo, Beloit 11dec61 udm 13jan65
 Christian Erickson, Moscow 13nov61 fange New Hope Church
 d Atlanta 12juli64
 Gudrick Erickson, Blue Mounds 16dec61 corp saaret Atlanta udm
 13jan65
 Nils Erickson, Mitomen 26feb64 forfl til Co I 13 inf udm 24nov65
 John Hanson, Belville 15okt61 ?
 Hans Hanson, Beloit 22nov61 corp saaret New Hope Church udm
 13jan65
 Henry Hendrickson, Primrose 11nov61 corp udm 13jan65
 Simon Hovland, Oxford 7jan62 afsk syg 10jan63
 John Hovland, Spring Valley 4jan62 vet forfl til Hencock corps
 as Johan Jenson corp 13feb65 udm 13feb66
 George Johnson, Beloit 28sep61 sargt 1 sargt udm 13jan65 com-
 missioned 2 lieut rank fra 1okt62

James Johnson, Chilton 13okt61 corp udm 13jan65
 John H. Johnson, Primrose 4nov61 sargt udm 13jan65
 George Johnson, New Centerville 11nov61 faldt Resuca Ga 14 mai64
 Ole Johnson, Martel 6dec61 udm 13jan65
 Knut Knutson, Skrautvold, Avon 16okt61 afsk syg 10okt62
 Hans Olson Lanfelt, Clinton d Island 10 10okt62
 Torstein Larson Co on Prairie 12nov61 udm 13jan65
 Erick Larson, Dodgeville 4dec61 faldt New Hope Church 27mai64
 Ians Larson, Dodgeville 4dec61 corp saaret New Hope Church og Atlanta udm 13jan65
 Lars Larson, Martel 4jan62 afsk 14mai62
 Nils K Luraas, Springdale 2nov61 udm 13jan65
 Iver O Myhre, Clinton 3okt61 corp saaret New Hope Church udm 13jan65
 Edgar A. Nelson, Beloit 26nov61 afsk 14aug62
 Hernken Nelson, Madison 10jan62 d Island 10 2juni62
 Lewis Ogleston, Beloit 11dec61 afsk syg 1aug62
 Helge Alfson, Onalaska 20nov61 d Columbus Ky 28april63
 Hans Olson, Beloit 28sep61 ask syg 11aug62
 Knut Olson, Beloit 1okt61 afsk syg 11aug62
 Erick Olson, Coon Prairie 6dec61 syg ved udm
 Asmund Peterson, Martell 11nov61 udm 13jan65
 Christopher Peterson Monroe 11nov61 afsk syg 11aug62
 Samuel Sandahl, Beloit 28sep61 corp d Chattanooga 17nov63
 John L. Sether, Moscow 20nov61 d Island 10 18juni62
 Ole Stenson, Beloit 28sep61 afsk syg 10okt62
 Bernt Swenson, Beloit 2okt61 udm 13jan65
 Lewis Swenson, Clinton 7jan62 corp udm 1jan65 Montevideo '06
 John Thompson, Moscow 4nov61 druknet i Mississippi i april62
 Oscar Thompson, Beloit faldt New Hope Church 27mai64
 Henry Thompson, Dodgeville 4dec61 saaret Resuca udm 13jan65
 Knut Thoreson, Clinton 25okt61 afsk syg 11aug62
 Fingar Thoreson, Newark 9jan64 saaret Resuca forfl til Co I 13 inf syg ved udm
 Gilbert Tosten, Clinton 11dec61 corp d Island 10 Tenn 30okt62
 Hans Tollefson, Martell 11nov61 syg ved udm
 Jens Tonneson, Martell 4jan62 forfl til V R C 30april64
 Torger Torgerson, Beloit 28sep61 corp fange Newhope Church d Andersonville Ga som fange 24sep64
 Anders Torgerson 1st Martell 5dec61 d Island 10 18mai62
 Anders Torgerson 2nd Madison 14jan62
 Hellick Tostenson, Beloit 8sep61 13jan65
 Anders Tveit, Moscow 9nov61 udm 13jan65

Ole Wold, Clinton 21okt61
 Chas Black, Coon Prairie 6nov61 udm 13jan65
 Co. I—August Gasman, Waupon 15jan62 capt afsk 8aug63
 M. Gusman, Lindonus, Ashsippin 6feb61 1 sargt vet com 1 lieut 31okt62 monstr 7dec62 udm 10feb65
 Christian Olson, Mt Morris 9dec61 sargt forfrem 2 lieut 3nov62 udm 10feb65
 Ole Amundson, New Hope 10nov61 d Chickamauga af sygdom 22juli64
 Barnhard Anderson, Chicago 7okt61 musician udm 10feb65
 Herman Anderson, Scandinavia 4nov61 udm 10feb65
 Erick Anderson, Pippin 4dec61 d Louisville Ky 22sep63
 Jens Anderson, Chippewa 9dec61 udm 10feb65
 Ole P. Anderson, Scandinavia 2jan62 udm 10feb65 Granite Falls 1906
 Olaf Anderson, Mt Morris 29okt61 afsk syg 30jan63 reinst 9jan64 saaret New Hope Church forfl til V R C 20dec64
 Newton K. Andrew, Primrose 15jan62 corp udm 15feb65
 Dreng Arneson, Scandinavia 20nov61 wagoner d Knoxville Tenn 4feb64
 Ben Bendixson, Mt Morris 14jan62 udm 10feb65
 Nels Bjornson, Spring Prairie 20okt61 fange New Hope Church d Andersonville 14nov64
 Anton Bouson, Halfway Creek 18dec61 afsk syg 7aug62
 Ingebret O. Volstad, Primrose 22okt61 udm 10feb65
 Peter Clausen Amherst 10okt61 d Chattanooga 23nov63
 Andrew Erickson, La Crosse 18dec61 vet forfl til I 13 inf udm 24nov65
 Even H. Floen, Albert Lea 6mars62 afsk syg 31dec62
 Torger Gilbertson, Scandinavia 16nov61 corp udm 10feb65
 Nels P. Gram, Stockholm 5dec61 afsk syg 16juni63
 Andrew Gurud, Stockholm 4jan64 forfl til I 13 inf udm 24nov65
 Lewis Gurud, Stockholm 4jan64 fange New Hope Church d i Andersonville Prison 11okt64
 Hans Gunderson, Scandinavia 12nov61 sargt fange New Hope Church d i Andersonville Prison 11okt64
 Peter O. Harstad, Scandinavia 2dec61 cort saaret Resuca d der 8juni64
 Helge Halvorson, Scandinavia 9nov61 afsk syg 7aug62
 Lars Halvorson, New Hope 26nov61 afsk 4april63
 Hans Hanson, Stockholm 6dec61 saaret Kenesaw Mt udm 10feb65
 Casper Hanson, Eau Claire 14dec61 forfl til V R C 6april64
 Andrew Hanson, Mt Morris 14jan62 afsk syg 30juni63
 Halvor E. Hove Dodgeville 15jan62 udm 10feb65

Julius Engebretson, Iola 20okt61 sargt afsk syg juli64
 Andrew Engebretson, Stockholm 6dec61 udm 10feb65
 Jacob Jackson, La Crosse 25dec61 afsk syg 6feb63
 Christian Jacobson, Helvetia 5nov61 corp udm 10feb65
 Martin Jenson, Scandinavia 17nov61 corp udm 10feb65 Brandon
 Minn 1906
 Ole Johnson, Scandinavia 4nov61 udm 10feb65
 Soren Johnson, Iola 11nov61 faldt Resuca 15mai64
 Amos Johnson, Washara Co 14jan62 saaret New Hope Church
 udm 10feb65
 Lars Jorgenson, Scandinavia 4nov61 afsk 21mai62
 Paul Kittilson, Gallagher, Ia. 14jan62 afsk syg 27sep62
 Samuel Knutson, Scandinavia 5nov61 d Mound City 26okt62
 Tollef Knutson, Scandinavia 10nov61 d Mound City 28okt62
 Arne Knutson, Mower Co., Minn. 6mars62 forfl til 24 Wis inf
 udm 13mars65
 Peter Larson, Scandinavia 15feb64 musician udm 2feb66
 Jens Lorentson, Scandinavia 18nov61 udm 10feb65
 Ole J. Lorentson, Chicago 28okt61 se Co A
 Peter A. Myhre, St. Lawrence 16nov61 saaret New Hope Church
 udm 10feb65
 Simon A. Myhre, St. Lawrence 9dec61 corp fange New Hope
 Church d Andersonville
 Hans A. Myhre, St. Lawrence 9dec61 udm 10feb65
 James K. Nelson, Dover 5feb64 forfl til K 13 inf udm 24nov65
 John Nelson, Waupaca 20okt61 udm 10feb65
 Ben Nelson, Dane Co 8nov61 udm 10feb65
 Martin J. Norde, Scandinavia 20nov61 sargt 1 sargt udm 10feb65
 Hañs Olson, Svandinavia 9nov61 afask 21mai62
 Olaus Olson, Scandinavia 9nov61 udm 10feb65
 Knut Olson, Scandinavia 9nov61 faldt New Hope Church 27mai64
 Albert Olson, New Hope 19nov61 d Island 10 24mai62
 Tollef Olson, Primrose 16dec61 afsk syg 24juni62
 Iver Olson, Albert Lea, Minn. 8mars62 saaret Bald Knob d 1864
 Chattanooga
 Martin Olson, Mt Morris 3sep64 forfl til I 13 inf 10juni65 udm
 24juli65
 Charles Olson, Stockholm 5dec61 udm 10feb65
 Peter Simonson, Scandinavia 9nov61 corp fange New Hope
 Church d Andersonville 27nov64
 Samuel Peterson, Scandinavia 6dec61 udm 10feb65
 John Peterson, Scandinavia 9dec61 udm 10feb65
 Ole Peterson, St. Lawrence 4nov61 fange New Hope Church i
 fangenskab ved udm

Daniel Pterson, Porter 9nov61 d 23juni64
 John P. Peterson, Mt Morris 4dec61 afsk syg 4okt62
 John Ranbeck, New Hope 30okt61 corp afsk syg 20aug62
 Andersonville 5sep64
 Elias Peterson, La Crosse 4jan64 forfl til I 13 inf 10juni65 udm
 24juli65
 Ole Peterson, La Crosse 14jan64 forfl til K 13 inf 10juni65 syg
 ved udm
 John L. Rambeck, Springfield 22jan64 saaret New Hope Church
 afsk 5juni65
 Ole H. Ruste, Mitchell Co., Ia. 18feb62 udm 13mars65
 Casper Simonson, Scandinavia 9nov61 syg ved udm
 John Sorenson, Sparta 18dec61 d Birds Pt Mo 7april62
 Nils Stenerson, Chicago 10okt61 saaret Kenesaw Mt d Chat-
 tanooga 8juli64
 Nils Starkson, Norway Grove 16nov61 saaret Kenesaw Mt udm
 10feb65
 Bjorn Thompson, Chippewa 5nov61 udm 10feb65 d 1909
 Michael Thompson, Scandinavia 18nov61 corp sargt udm 10feb65
 St Ansgar 06
 Gullick O. Tilden, Nevada, Minn. 1mars62 afsk syg 16nov62
 Andrew Torkilson, Scandinavia 5nov61 saaret Resuca saaret ved
 udm
 Arne Torkelson, Spring Grove 9nov61 syg ved udm
 Edward Thoreson, Pippin 10dec61 udm 10feb65
 Ole E. Troan, Madison 27sep61 saaret New Hope Church udm
 10feb65
 John Waserud, St Lawrence 4dec61 corp sargt saaret Kenesaw
 Mt udm 10feb65
 Robert Watson, Primrose 18feb64 forfl til I 13 inf udm 14juli65
 John O. Waarlstad, New Hope 9nov61 sargt udm 10feb65
 Co. K—Mons Greenager Capt, Freeborn Co 30jan62 saaret Stone-
 river udm 10feb65
 Ole Peterson, Freeborn Co 30jan62 1st lieut afsk 31aug62
 Andrew Clement, Waupon 5okt61 1st sargt forfrem 1 lieut 10okt
 62 fange 8okt63 d 23sep64 Briggsville Wis
 Ellen Erickson, Albert Lea 22nov61 cor sargt forfrem 2 lieut
 27mai62 1 lieut 10nov64 ikke mønstret fange New Hope
 Church udm 10feb65
 Olaus Solberg, Freeborn Co 30jan62 afsk 27mai62 2nd lieut
 John E. Irgens, St Ansgar 1mars62 1 sargt forfrem 2 lieut 5juni
 62 afsk 3sep62
 Simon Annenson, Winneshiek Co., Ia. 26jan62 d Dennison Ohio
 23aug62

Engebret Amundson, Freeborn Co 20jan62 d Island 10 6mai62
 Knut Amundson, Nevada, Minn. 29jan62 corp saaret Stoneriver
 forfl til V R C 1sep63
 Tollef Anderson, Worth Co., Ia. 11dec62 udm 10feb65
 Torger Aslakson, Worth Co., Ia. 10dec61 d Island 10 2juni62
 Halvor Aslakson, Freeborn Co Minn 18jan62 d Nashville 11nov62
 Ole Asleson, Winneshiek Co., Ia. 6jan62 saaret og fange Chickam
 fange ved udm
 Peter Bjerk, Freeborn Co Minn 28dec61 udm 10feb65
 Ole Christianson, Vindson 5jan64 saaret New Hope Church forfl
 til I 13 inf d Green Lake Tex 27juli65
 Fingal Christopherson, Worth Co., Ia. 12dec61 afsk syg 22juli62
 Iver G. Dahl, Worth Co., Ia. 20nov61 fange Chickam d Richmond
 Va 10mars64
 Ole N. Dannes, Freeborn Co Minn 18dec61 corp faldt Chickam
 auga 10sep63
 Jens Enger, Fillmore Co Minn 26jan62 fange Chickamauga d
 Andersonville Ga 24juni64
 Tosten Erickson, Freeborn Co 30nov61 sargt afsk syg 28juli62
 Erick Erickson, Lafayette Co 22jan62 d Bowling Green Ky 1dec62
 Helge Erickson, Fillmore Co 22jan62 d Jackson Tenn 26sep65
 Ole Evenson, Freeborn Co 18jan62 saaret Resuca udm 10feb65
 Christian Guldbrandson, Worth Co., Ia. 20jan62 afsk syg 10okt62
 Anders Gudbrandson Green Co 21jan62 corp saaret Stoneriver
 forfl til V R C 1mars64
 Knut Gullickson, Mitchell Co., Ia. 28jan62 afsk syg 9dec62
 Halvor Gullickson, Winneshiek Co., Ia. 25jan62 udm afsk syg
 11mars63
 Lars Halvorson, Freeborn Co 17jan62 d Farrington Miss. 30aug62
 Jens Hanson, Calumet Co 16nov61 fange Chickamauga brevet
 cap 10sep63 fange ved udm
 Ole Hanson, East Troy 15jan64 fange New Hope Church forfl til
 I 13 inf vet udm
 John F. Houff, Windsor 31dec63 afsk syg 2nov64
 Peter Helgeson, Freeborn Co 18dec61 afsk syg 15okt62
 Nils Helgeson, Worth Co 18jan62 afsk syg 22juni63
 Gudbrand Helgeson, Worth Co 1mars62 d Island 10 Tenn 3apr62
 Hans J. Helgeson, Mitchell Co., Ia. 23jan62 d Nashville Tenne
 10mars63
 Halvor H. Holland, Winnesheik Co 25jan62 sargt 1 sargt fange
 Chickamauga d Andersonville Ga 2juli64
 Theodore E. Hundebly, Worth Co., Ia. 10dec61 wagoner sargt
 saaret Stoneriver og Bald Knob udm 10feb65 i Northwood
 Ia 1906

Jens Jacobson, Freeborn Co 3nov61 sargt fange Chickamauga d
 Richmond Va 16feb64
 Iver Jacobson, Freeborn Co 24nov61 saaret Stoneriver afsk 13
 mai63
 Ole Jenson, Freeborn Co 18jan62 d Chattanooga 2jan64
 Jens Jenson, Freeborn Co 20jan62 wagoner udm 10feb65
 Ole Jenson Twenge, Freeborn Co 7feb62 saaret fange Chickam-
 auga udm 10feb65
 Martni Jenson, Fillmore Co 25jan62 afsk syg 3feb63
 Halvor Jenson, Fillmore Co 11feb62 afsk syg 3feb63
 Iver Johanneson, Winneshiek Co 21jan62 afsk syg 34dec62
 Christopher Johnson, Freeborn Co 26nov61 udm 10feb65
 John Johnson, Worth Co 23dec61 faldt New Hope Church 27mai64
 Osmund Johnson, Fillmore Co 11feb62 fange Stoneriver og
 Chickamauga udm 30mai65
 Christen Knutson, Fillmore Co 11feb62 fange Chickamauga fange
 ved udm
 Lars A. Larson, Freeborn Co 12dec61 corp sargt saaret Chickam-
 auga udm 20feb65 commissioned 2 lieut 25feb67 rank fra
 10nov64
 Gunder Larson, Lafayette Co 22jan62 d Island 10 22mai62
 Thos Larson, Lafayette Co 22jan62 d ved Libanon Ky
 Severt Larson, Emmet Co., Ia. 3feb62 saaret fange Stoneriver
 udm 10feb65
 Lars Leufson, Deerfield 10feb64 faldt New Hope Church 27mai64
 Peder E. Lomo, Pierce Co 12nov61 sargt forfl til V R C 1sep63
 Isaak Lundegaard, Winneshiek Co 6jan62 afsk 15nov62
 Andrew Madson, Freeborn Co 18jan62 forfl til V R C 1sep63 udm
 11feb65
 Johannes Martinson, Mower Co 3feb62 faldt Stoneriver 30dec62
 Ole Mickelson, Winneshiek Co 15jan62 afsk syg 22juli62
 Ole T. Morck, Mitchell Co., Ia. 8feb62 fange Chickamauga fange
 ved udm
 Nels Nelson, Freeborn Co Minn 19dec61 d Eaglefield Jct Tenn
 15nov62
 Laurits Nilson, Winneshiek Co., Ia. 21jan62 afsk syg 2okt62
 Erick Nelson, Green Co Wis 24jan62 d Louisville Ky 9april64
 Iver Nelson, Fillmore Co Minn 11feb62 d Fillmore Co 18sep63
 Rasmus Nilson, East Troy Wis 28jan64 sargt forfl til Co I 13 inf
 udm 30juni65
 Jacob Olson, Freeborn Co Minn 10dec61 afsk syg 15aug62
 Helge Olson, Freeborn Co Minn 18dec61 afsk syg 11okt62

Knut Olson, Freeborn Co Minn 18dec61 afsk syg 12nov62
 Christen Olson, Avoca 9jan62 d Chickamauga Tenne 12nov63
 Kittel Olson, Worth Co., Ia. 18jan62 afsk 22juli62
 Gudbrand Olson, Freeborn Co 18jan62 saaret New Hope Church
 afsk 28nov64
 Ole Olson, Freeborn Co 20jan62 d Farmington Miss. 24aug62
 Lars Olson, Winneshiek Co., Ia. 25jan62 afsk syg 31mai62
 Knut R. Olson, Winneshiek Co 25jan62 1 sergt saaret Stoneriver
 d Murfreesboro Tenn 9jan63
 Charles Oleson, Vernon 11jan64 saaret New Hope Church forfl
 V R C 26dec64 udm 18sep65
 Paul M. Paulson, Worth Co., Ia. 10dec61 fange Chickamauga d
 Richmond mars64
 Axel Peterson, Worth Co., Ia. 20nov61 cor fange Chickamauga d
 Andersonville 3juli64
 Narve Peterson, Freeborn Co 18jan62 d Egglefield Jct 19nov62
 Haagen Peterson, Freeborn Co 20jan62 saaret Chickamauga syg
 ved udm
 Syvert Peterson, Winchester Co., Ia. 25jan62 brevet capt 31dec62
 fange Chickamauga d Andersonville Prison 5sep64
 Soren Peterson, East Troy 23jan64 fange New Hope Church d
 Aslak Rasmussen, Fillmore Co 11feb62 d St Louis Mo 6aug62
 Alber tE. Rice, East Troy 12jan64 saaret New Hope Church forfl
 til Co H udm 3juni65 Willmar Minn 1906
 Bernt Sanders, Winneshiek Co 6jan62 cor d Jacinto Jct 21juli62
 Kittel Sanderson, Winneshiek Co 21feb62 forfl til V R C 1mars64
 Lars Sebjornson, Freeborn Co 18jan62 afsk syg 11mars63
 Johannes Sorenson, Worth Co., Ia. 16des61 saaret 30april63 rap-
 porteret død
 Lars L. Slettum, Winneshiek Co 25jan62 afsk syg 9okt62
 Otis F. Steen, Winneshiek Co 21jan62 corp sargt fange New
 Hope Church udm 14april65
 Ole Thompson, Winneshiek 23jan62 corp udm 10feb64
 Charles Thompson, Winneshiek Co 2jan62 d Jackson Tenne 7
 okt62
 Peter Thompson, Winneshiek Co 23jan62 d Bowling Green Ky
 8jan63
 Ole G. Thompson Green Co Wis 22jan62 udm 10feb64
 Anders Thompson, Fillmore Co 11feb62 afsk syg 22april63
 Anders Tobiason, Winneshiek Co 18jan62 corp saaret og fange
 ved Stoneriver afsk 2mai63
 Rollef Tykeson, Freeborn Co 20jan62 forfl til V R C 1sep62
 Ole V. Winggaard, Winneshiek Co 23jan62 saaret Stoneriver afsk
 27april63

Liste over bygdelagene,

med først hvert lags formand, dernæst dets sekretær:
 Valdris Samband, N. A. Weblen, 3109 Dakland Ave., Minnea-
 polis, Minn.; N. M. Sundheim, Minneapolis, Minn.
 Telelaget, N. A. Trovaten, Fargo, N. Dak.; N. N. Rønning, 1215
 E. 35th St., Minneapolis, Minn.
 Hallinglaget, Dr. Olaf Th. Sherping, Fergus Falls, Minn.;
 Timan L. Dvarbe, Fessenden, N. Dak.
 Numedølslaget, G. H. Strøm, Hillsboro, N. Dak.; D. O. Enes-
 tvedt, Sacred Heart, Minn.
 Gudbrandsdølslaget, Rev. L. P. Thorsteen, St. James, Minn.;
 Ivar Olstad, 1302 Washington Ave. S., Minneapolis, Minn.
 Trønderlaget, Sigurd O. Hanger, Jancton, S. Dak.; Prof. J.
 Dorrum, Fergus Falls, Minn.
 Nordlandslaget, Rev. J. A. Johansen, Spicer, Minn.; John
 Gregor, Fort Ranfom, N. Dak.
 Sognalaget, Rev. J. A. Urnes, Osage, Ia.; D. E. Williamson,
 Owatonna, Minn.
 Selbulaget, N. O. Serum, Halstad, Minn.; D. G. Uglem, Prince-
 ton, Minn.
 Røsfelaget, Rev. A. Døffedal, 1138 N. Leavitt St., Chicago, Ill.;
 L. L. Torgerjon, Kiefter, Minn.
 Særesdølslaget, Bj. Bjørnaraa, Homme, Minn.; Gustav Torgu-
 jon, Glenwood, Minn.
 Nordfjordlaget, Rev. N. J. Meland, Lodi, Wis.; Rev. N. An-
 derson, La Crosse, Wis.
 Landingslaget, G. A. M. Steen, Northfield, Wis.; C. G. Beck,
 Lake Preston, S. Dak.
 Dofningslaget, Johan C. Gran, Spring Grove, Minn.; Christan
 Berg, 3028 Cedar Ave. Minneapolis, Minn.
 Listerdølslaget, N. T. Moen, Fergus Falls, Minn.; Ole Høiberg,
 Kathryn, N. Dak.
 Søndmørslaget, J. Martin Hansen, 3008 Park Ave. Minneapo-
 lis, Minn.; M. Espholt, Madison, Wis.
 Njøsenslaget, Dr. C. L. Opsal, Red Wing, Minn.; Otto P. K.
 Hjermstad, Chippewa Falls, Wis.
 Hadelandslaget, E. A. Walby, Hudson, Wis.; Per Jacobson,
 Hudson, Wis.
 Solunglaget, Amund Ljimo, Grand Forks, N. Dak.; C. M.
 Berg, McIntosh, Minn.
 Sigdølslaget, G. T. Braateli, Rosshay, Minn.; G. T. Hagen,
 Crookston, Minn.
 Wisconsin Telelag, Rev. E. E. Urberg, Blair, Wis.; John Fel-
 land. (Afdeling af Telelaget.)
 Iowa Telelag, Rev. A. J. Torgerjon, Lake Mills, Iowa; E.
 E. Tweed, Lake Mills, Iowa. (Afdeling af Telelaget.)

Linjølageret, Halvor Odegaard, Oldham, S. Dak.; Lars Stenson, Oldham, S. Dak.

Sundals-Ossendalslaget, E. G. Gladwed, Lake City, Minn.; D. J. Grabem, Towner, N. Dak.

Gardangerlaget, S. S. Sveit, Albert Lea, Minn.; S. A. Jordahl, Siouy Falls, S. Dak.

Stavangerlaget, Rev. C. J. Castbold, Dawson, Minn.; Berthel L. Bellefson, Jewell, Iowa.

Søndhordlandslaget, Rev. L. O. Thorson, Dowds, Iowa; Oscar Ostrem, Jewell, Iowa.

Binger, Odalen og Eidsfogen Samlag, J. E. Jacobson, Dazeh, N. Dak.; Christian Chr. Lund, Keenah, Wis.

Søndfjordlaget, Rev. Sigurd Folkestad, Strum, Wis.; Prof. J. L. Nydahl, Augsburg Seminary, Minneapolis, Minn.

Tvillingbyernes Stavangerlag, Dr. A. O. Torland, 204 Donaldson Bldg., Minneapolis; Haakon Peterson, 322 4th St. So., Minneapolis.

Bestkjstens Afdeling af Numedalslaget, G. S. Kravik, Everett, Wash.; S. D. S. Becker, Standwood, Wash.

Bandskolelaget, D. G. Kinney, Colfax, Wis.; T. Thompson, Colfax, Wis.

Minneapolis Trønderlag, N. Saugestad, 2220 17th Ave. So., Minneapolis; Alfred Dahl, 1501 Madison St. E. N., Minneapolis.

Romsdalslaget, Rev. Jacob Tanner, Milnor, N. D.; John Bold, 2433 Portland Ave., Minneapolis.

Kristianialaget, L. O. Shibley, 2650 Dupont Ave. N., Minneapolis; J. S. Bobim, 717 20th Ave. S., Minneapolis.

Nordhordlandslaget, Rev. L. L. Fylling, Woodville, Wis.; Rev. O. Rostrom, Mt. Goreh, Wis.

Gurdalslaget, Rev. S. Engh, Østrander, Minn.; Ludvig Gullickson, Spring Valley, Minn.

Den nationale

17de maifest 1914

Paa Udstillingsgrunden mellem St. Paul og Minneapolis,
16—17—18 Mai.

Arrangementskomiteens hovedkontor

216—218 McKnight Building,

Minneapolis, Minn.

Telefon N. W. Niccollet 5017; T. S. Center 5017

A. A. Weblen, formand

A. A. Trovaten, sekretær

Tre ting.

Det er tre ting vi endelig maa ha.

Først, saa er det kontingentpenge fra alle, som skylder, og vi vilde svært gjerne faa dem snart, thi vi trænger dem.

For det andet, trænger vi ligeledes penge fra nye abonnenter. For at faa disse maa vi faa hjælp fra de gamle abonnenter og læsere. Vi har ofte omtalt just denne ting, og ikke saa faa har taget henvendelsen til hjerte og faat en eller flere nye hver. Det, at nogle har kunnet gjøre dette, beviser netop at de andre ogsaa kunde gjøre det om de rigtig foresatte sig at prøve tilgængs.

For det tredje, baade bør og maa vi iaar faa mange nye bidragshedere til indholdet. Samband er et blad særlig for det almene folk og folket bør levere stoffet til dets indhold. Det er just folket som sidder inde med de statte af minder og historie, som Samband har til opgave at fremdra og bevare for eftersegten. Altsaa skriv, fortæl paa din egen maade, og send os det.

De tre ting er altsaa penge, atter penge, og saa læsestof.

En Dollar aaret for abonnement.

Samband, 322 Cedar Ave., Minneapolis, Minn.

Til Minneapolis Valdriser!

Paa møtet, som holdtes i Pillsbury House forleden, blev det besluttet at fortsætte med lige sammenkomster. Det er utvivlsomt et almindelig ønske at et lokalt Valdriserlag kunde komme istand. En komite blev nedsat for at arrangere dette. Denne komite bestaar af S. S. Ingvalson, D. M. Gain, W. A. Weblen, Ole Rood, A. M. Sundheim og J. D. Govey. Næste møde holdes paa samme sted, 4th St. So. og 16th Ave., onsdag aften 6te mai. Det er komiteens ønske, at alle Valdriser i Minneapolis skal komme, og den anmoder alle som læser dette om at jende navn og adresser paa saadanne til S. S. Ingvalson, 728 Wym. Bldg., Minneapolis, snarest mulig, saa indbydelser kan bli jendt ut i betids.

25 % RABAT.

Gamle abonnenter paa **Samband**, som har betalt eller betaler sin egen fulde kontingent af \$1.00 aaret i forskud, vil i vinter bli tilstaaet 25 procent rabat paa kontingent for nye hel-aars abonnenter som de sikrer og indsender.

Tag nu rigtig tag og hjælp med bladets udbredelse. Flere abonnenter betyr forbedret og udvidet tidsskrift til gamle og nye abonnenters fordel. At opnaa dette maa ske gjennem vore læsers hjælp og bestræbelser.

Og det er ikke blot folk tilhørende visse bygdelaag som man bør faa interesseret, men folk fra alle hjemlandets bygdestrøg.

Denne henvendelse er stilet til hver velvillig læser. Enhver bør selv gjøre noget, thi han høster jo selv gavn deraf og gjør tillige vel mod dem han faar med paa listen. Overlader du det til de andre og selv intet gjør, saa blir der intet af det. Alles sag er ingens sag. Gjør den til din personlig, saa blir det noget gjort.

Send os altsaa 75 cents for hver ny aarsabonnent du faar og behold de andre 25 cents for dit bryderi. Men det er du som skal ha rabaten, ikke de abonnenter du tinger. At gi dem rabaten er i grunden uret mod dem som betaler den regelmæssige pris.

Om du vil kan du forære din ven et aars abonnement ved at betale blot 75 cents dersom du har betalt i forskud for dig selv.

Prøvehefter kan enhver faa frit paa forlangende.

Send money order eller draft til **Samband** eller til

A. A. Veblen,
322 Cedar Ave., Minneapolis, Minn.

Et Spøragsmaal til Forældre.

Ønsker De at Deres børn maa have de samme interesser som De selv?

Ønsker De at Deres børn maa vedligeholde kjærligheden til det folk fra hvilket de stammer?

Ønsker De at Deres gutter og piker maa omfatte med interesse de skoler som nordmænd har bygget, de kirker som nordmænd har reist, de foreninger og samfund som nordmænd har stiftet, det arbeide som nordmænd har utført i sit nye fædreland?

Ønsker De at Deres gutter og piker maa holde det for ære at de er nordmænds ætlinger?

Hvis De ønsker at disse ting maatte være og vedblive, da maa De faa Deres børn interesseret i læsning som fremholder nordmændenes liv og nordmændenes virke. At vække saadan interesse er den opgave som bladet **NORWEGIAN-AMERICAN** har sat sig. Vil De støtte denne opgave, saa faa bladet i Deres hjem. Frit prøveeksemplar faaes ved at skrive til

NORWEGIAN-AMERICAN
Dept. C. Northfield, Minn.

DEN NORSKE AMERIKALINJES

nye og moderne Baade afgaar fra New York som følger:

Bergensfjord

26de Mai

KRISTIANIAFJORD	12te Juni
BERGENSFJORD	30te Juni
KRISTIANIAFJORD	28de Juli
BERGENSFJORD	11te August
KRISTIANIAFJORD	1ste September
BERGENSFJORD	22de September

Passagererne kan i Bergen tage Jernbanen over Fjeldet til Kristiania uden ekstra Betaling om ønskes.

Da Trafiken paa Norge iaar bliver usædvanlig stor, bedes, de som ønsker at reise med den norske Linie om velvilligst at reservere Pladse snarest mulig. Kahytterne er inndelte for 2, 4 og 6 Personer. Billetter kan erholdes med alle Afseilinger.

Billetterpriser og illustrerede Cirkulærer sendes paa forlangende.

Billetter fra Norge

til hvilket som helst Sted i Amerika udstedes af os. Husk paa det, om De skal sende efter Venner eller Slægtninger.

HOBE & CO.,
123 S. 3rd Street, - Minneapolis, Minn.
eller nærmeste Lokalagent.

Lutheran Publishing House

NORTHWESTERN BRANCH

322 So. 4th St. MINNEAPOLIS, MINNESOTA.

Vi har paa lager komplet udvalg af bibler, salmebøger og god literatur baade i det engelske og det norske sprog. Skriv efter katalog, der tilsendes frit. Skriv til vort Decorah, Iowa hus for pris paa indbinding af bøger, tidsskrifter, osv.

Se ind til os

NAAR DE KOMMER TIL

17de Mai Festlighederne

De vil finde mange ting af interesse.

Norske bøger, norske billedverker, norske kort, norske flag og mange andre norske sager af interesse for norske folk.

Vi har et righoldigt udvalg af norske bøger af alle slags, religiøse, historiske og et stort udvalg af litteraturen. KOM OG SE. De vil finde os ved Cedar og Riverside Avenues. Adressen er:

322 CEDAR AVENUE,

MINNEAPOLIS,

MINN.

THE FREE CHURCH BOOK CONCERN

DEN KATOLSKE FARE.

Bogen om Gustav Adolf og Trediveaarskrigen og den katolske Fare i Amerika, af A. Fryxell, Dr. H. G. Stub o. a., indb. \$1.00, heftet 75 cents, portofrit, faaes ved at skrive til udgiveren, Rev. E. Jensen, 2516 14th Ave. S., Minneapolis, Minn. — Paa det kraftigste anbefalet af U. S. Senator Knute Nelson og kirkebladene.